...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 252 (11238)
1966 оной октябриин 25, вторник
сэн 2 мүнгэн

Совет засагай 50 жэлэй ойдо

...ЛХАСАЯА НЭГЭДҮҮЛЖЭ, АМЖАЛТА ТУЙЛАЯ!

...уxар-Шэбэрэй «Эрдэм» ...ой коллектив Агуухэ ...брийн социалис револю... 50 жэлэй алдарта ойе ... эрхим бэлэгүүдээр угта...жэ шиидээд, шэнэ, дээшэ...гдэhэн уялга абажа, рес...лингаа хүдөө ажахын ... хүдэлмэрилэгшэдые мү... ...ндэ уряалба. Мүрысөө ...гшэд энэ хуудаhанда ...лынтөө арга боломжонууд ... хөөрэжэ үгэбэ.

«Эрдэм» совхозой эрхим ...ист М. Рычков.

Ахалагша хонишон Д. БАТУЕВ:

...хозой 3-дахи отделенидэ ...гша хонишоноор хүдэлhөөр ... жэл болоно байнаб. Мүнөө ...отарынгаа зуун хонин бүри... ...зуун хурьга түлжүүлжэ, hү... табигдаа. Энэ амжалтада ... хонишон Цырендоржо ...товай аша туhа ехэ.

...өө республикынгаа ажал... ...үмэнэ ехэ уялга абаад бай... манай совхозой хонишод хэ... ...ээнэйхиhээ hайнаар ажал... ...малаа hайнаар ондо оруул... ...л олоор абахал байха гэжэ ...аар.

... отарын хонишод Агуухэ ...риин хубисхалай 50 жэлэй ...ндэлэлдэ адагынь хонин ...өө хурьга томо болгохо. Мү... ...дэ 600 эхэ хонитойбди. Тэ... ...й бүхыдөө август hарада ...түлэгдэнхэй. Январь, фев... ...hарада хониднай хурьгалха. ...ой тамир hайн.

...ынгөө хүсөөр отарынгаа ...то энэ жэл 700 центнер үб... ...350 центнер зелёнко бэлдээд ...на. Эдэ үдэрнүүдтэ hолоо... ...загаа оруулжа захалаабди. ... тэжээлнай үбэлжөөндөө ду-

..., хурьгадай байра дулаал... ...лмэри захаланхай. Хурьга ... дулаан байра бии. Агуухэ ...риин революциин 50 жэлэй ...ндэтэ нэрэ олохо гэhэн мү... ...дэ манай бригадын хони... ...обо.

5-дахи отделениин ...лэгшэ Ц-Г. ЦЫДЫПОВ:

... баярай жэлдэ абаhан уял... ...амжалтатайгаар бэелүүлхын ... хүдэлмэришэдэй дунда ехэ ...эмхидхэлэй, ойлгуулламжын ...эри ябуулха, мүрысөө хүсэ... ... дэлгэрүүлхэ байнабди. ..., механизаторнууднай ур... ..., зоригтойгоор ажаллана. ...лдэ нилээд ехэ газарай та... ...эдеэшэжэ үрдингүй хүлдэ... ..., гектарай 14 центнер таряа ...ха абаабди. Механизатор... ...ай, таряан ажалда хүдэлдэг ... нэмэлтэ түлбэридэ хүртэ-

...делениимнай хүдэлмэришэд ...эрнүүдтэ зелёнкоёо хуряа... ...үргээ. hайндэр болотор бү... ...олоомоёо hүрилжэ абаха ...эйбди.

...ай олон байра, малшадай ...hэдынгөө хүсөөр бариха ...ибди. Тэд энээндэ hаад ...ха юумэн олон. Барилгын ...олхо гэхэдэ, ой модоной ...ууд февраль hара гаратар ... үгэдэггүй. Тэрэ үедэ хү... ...сүлөөгүй байжа, хэрэгтэй ... модон отологдожо абтадаг... ...энээние саашадань гурим... ..., үбэлэй сагта модо отол... ...ол үгэхэ хэрэгтэй гэжэ ...на.

...гуухэ Октябриин 50 жэлэй ...им бэлэгээр угтахын тула ... отделениин хүдэлмэришэд ... отделенитэй мүрысэхэ.

Хэдэн үдэрhөө манай ороной ажалшад Агуухэ Октябриин революциин 49 жэлэй ойе тэмдэглээд, Совет засагай мандаhан 50-дахи жэлые дабажа захалхань гээшэ. Түрүү капиталис оронуудhаа экономикынгоо, соёл болбосоролойнгоо талаар зуугаад жэлээр гээгдэhэн хаанта Россида хүдэлмэришэн, таряашан зон засагаа абаhаар табин жэл болохонь. Энэ үедэ манай арад коммунис партиин хүтэлбэри доро ябажа, гайхамшагта амжалтануудые туйлаhан, орон дотороо социализм байгуулаад, хүн түрэлтэнэй жаргалта байдал — коммунизм тээшэ зорижо оробо.

Иимэ гайхамшагта үе сагта манай ороной, мүн бүхы дэлхэйн арад түмэн Агуухэ Октябриин социалис революциин 50-дахи жэлые угтахань гээшэ. Совет ороной бүхы ажалшад ойн баярай жэлдэ ажалай эрхим амжалтануудые туйлахаар мүнөө оролдожо байна. Ростовско областиин «Гигант» совхоз, Ставропольско хизаарай «Темижбекскэ совхоз болон бусад түрүү ажахынууд 1967 ондо бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлоод, ойн баярай хүндэлэлдэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уряал гарганхай.

Эдэ бүгэдые манай «Эрдэм» совхозой коллектив ехээр hайшаан дэмжээд, мүн лэ доторойнгоо арга боломжонуудые элирүүлжэ, ерэхэ жэлдэ шэнэ амжалта туйлаха зорилго урдаа табяад байнабди. Манай коллективэй абаhан социалис уялгануудые республиканска газетэнүүдтэ толилогдоhон байна.

Нэн түрүүн хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абаха зорилго табигдана. Ерэхэ жэлдэ энэ жэлэйхиhээ дутуугүй ехэ ороо hо таряа абаха гэжэ шиидээбди. Энэмнай амархан хэрэг бэшэ. Совхозой бүхы механизаторнуудай оролдолго хэрэгтэй.

Hүүлэй табан жэлдэ газар таряалангаа эрхилхэ хэрэгтэ эрид хубилта болоhон байна. Таряа ургуулха шэглэлтэй тусхай 5 тракторна бригада эмхидхэгдэжэ, ажахын тоосоондо оруулагданхай. Механизаторнуудай ажалай түлөөhэн гол түлэб абтаhан продукциин зэргээр тогтоогдонхой. Түсэбhөө гадуур ургаса абтабал, тэрэнэй 20 процентнь механизаторнуудта үгтэдэг байна. Тиимэhээ тэдэнэр ажалдаа түрүү онол аргануудые хэрэглэжэ, гарташа багатайгаар ехэ ургаса абаха гэжэ оролдоно. Эдэ жэлнүүдтэ таряалан нилээд hайнаар элдүүрилэгдэдэг болоно, минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ урдынхиhаа ехээр хэрэглэгдэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар hүүлэй 5 жэлдэ (1962 1966 онуудта) ороо hо таряанай ургаса гектар бүридэ 3 центнерhээ дээшэ нэмээ. Байгша ондо научна үндэhэ баримтатай севооборот хүсэдөөр хэрэглэгдэжэ захалаа.

Ойн баярай жэлдэ баян ургаса абаха арга боломжонууд бии. Hайнаар элдүүрилэгдэhэн 2850 гектар паартайбди, 1260 га намарай паар хахалагдаhан. Хэрбээ намартаа бороо орожо, хүрьhэнэй шиигтэй байбал, бүри ехэ паар хахалагдаха hэн. Ерэхэ жэлдэ 645 гектар шэниисэ урдань үтэгжүүлжэ, кукуруза ургуулhан газарта таригдаха юм. Туршалга хээд үзэхэдэ, кукурузын удаа шэниисэ тарихада нилээд дээгүүр ургаса үгэдэг байна. Хоёрдохёор, үрэhэ хүрэн-гэмнай нёдондонойхиhоо нилээд hайн шанартай, хуурай байна. Ерэхэ жэлдэ бүхы шэниисээ 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи репродукциин, «Онохойская-4» сортын үрэhөөр тарихабди.

Хэрбээ урдань үрэhээ бүхэли үбэлдөө сэбэрлэжэ зободог байбал, мүнөө ноябриин 7-ной hайндэр болотор бүхы үрэhээ тарилгын шанарта хүргэхэ зо-

АРГА БОЛОМЖО ЕХЭ, АЖАЛЛАХАЛ ХЭРЭГТЭЙ

рилго табигдаа. Тиихэдээ паар дээрэ гектарай 2,4—2,6 центнер шэниисэ, хабар хахалагдаhан таряанай hуурида—2—2,2 центнер үрэhэн таригдаха. Үрэhээ бүхыдэнь хэрээhэлүүлэн таряад, катогоор жэгдэлжэ үгэдэг заншалтайбди.

Манай эндэ хабартаа поли дээрэ hайрам ехээр тогтоохо арга бии. Имагтал тэрээндэ мүнөөнhөө бэлдэжэ захалха хэрэгтэй. Хэрбээ энэ жэлдэ 1470 гектарта hайрам тогтооhон байбал, тэрэнээ ерэхэ жэлдэ хоёр дахин тооной үргэдхэхэбди. Үбэлдөө бүхы паар, зябь дээрэ саhан тогтоогдохо.

Мүн буртаг үбhэнтэй ёhоор тэмсэбэл, ургаса баhал дээшэлхэ ушартай. Мүнөө жэл бүхыдөө гербицидээр 2600 гектар таряалан сэбэрлэгдэhэн hаа, ерэхэ жэлдэ тэрэнээ 4 мянган гектарта хүргэхэ hанаатайбди.

Гадна таряалан дээрэ 16 мянган тонно, сабшаланда—14 мянган тонно наг шэбхэ гаргаха арга бии. Энэ хүдэлмэри хэхын тулада оньhожоруулагдамал гурбан отряд байгуулагдаха юм. Энэ жэлэй дүүрэтэр адагынь хори мянган тонно шэбхэ, үлөөшэ 10 мянгыень хабарай тарилгын эхилтэр гаргажа дүүргэхэбди. Мүнөө шэбхэ зөөгдэжэ захалаа.

Үбhэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын тула энэ намартаа, хойто хабартаа сабшалан hайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ юм. 2315 гектар сабшалангаа хоёр удаа hайса уhалха байнабди. Наг шэбхэ зөөхэ, тарааха, болдог жэгдэлхэ, сабшалан борнойлхо гэхэ мэтэ хүдэлмэри хэхын тула оньhожоруулагдамал тусхай гурбан отряд эмхидхэгдэжэ байнхай.

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлээд, трактор машинануудаа саг соонь, hайн шанартайгаар заhабарилаад байбал, ерэхэ жэлдэ баян ургаса абтаха байhаниинь дамжаггүй.

Хэрбээ урда жэлнүүдтэ хартаабха, овощ ургуулха хэрэгтэ анхарал бага табигдадаг байгаа hаа, ерэхэ жэлдэ эдэ ургамалнуудай баян ургаса абахаар тэмсэхэбди.

Манай совхоз хони үсхэбэрилхэ гол шэглэлтэй ажахы гэжэ тоологдодог. Тиимэhээ энэ hалбарида онсо анхарал хандуулагдана. Hүүлэй жэлнүүдтэ хонидоймнай тоо ургажал байна. Хэрбээ 1959 ондо 27 мянган хонитой байгаа hаа, тэрэмнай мүнөө 42 мянгада хүрэнхэй. Ерэхэ жэлдэ энэ тоо дээрэ үшөө 2 мянга нэмэжэ, Совет засагай 50 жэлэй ойе 44 мянган хонитойгоор угтахабди.

Совхоздомнай хонишодой 50 гаран бригада тоологдоно. Тэдэнэр тус бүридөө ажахын тоосоондо оруулагдажа, сабшалан, бэлшээри даалгагданхай. Хонишод өөhэдынгөө хүсөөр үбhэ тэжээлээ бэлдхэжэ абадаг, хурьгадаа түлжүүлдэг гуримтай. Эдэ хүдэлмэридөө хүшэ хүрэжэ шадаагүй бригадануудта туhалдаг байнабди. Отарануудтамнай дүршэл шадабари ехэтэй хонишод олон хүдэлдэг. Социалис Ажалай Герой Балдама Доржиева, хонишон Дугаржап Чимитов гэгшэдэй бригаданууд hүүлэй хэдэн жэлдэ 100 хонин бүриhөө 100 гаран хурьга түлжүүлнэ. Энэ жэлдэ эхэ хонидой отарануудта ажалладаг 34 бригадын 8-ниинь хонин бүриhөө хурьга абажа шадаа. Ерэхэ жэлдэ хонишодоймнай 36 бригадын 12-ынь зуун хонин бүриhөө зуун хурьга абажа, томо болгохо зорилго урдаа табяа.

Мүнөө үедэ хонишодоймнай бригаданууд үбэлжэлгэдөө сүм бэлэн болоод, намарай дулаан үдэрнүүдые хэрэглэн, малаа оролдосотойгоор бэлшээжэ, таргыень хүсөөнэ. Зарим тамир hулатай хонидто нэмэлтэ тэжээл үгтэжэ тордигдоно.

Жэлhээ жэл бүри hооhо ехээр абадаг болоно байна. Энэ жэлдэ нёдондонойхиhоо зуу гаран центнер ехэ hооhо гүрэндэ тушаагдаhан. Ерэхэ жэлдэ зачетно шэгнүүрээр абахада байгша онойхиhоо 120 центнер ехэ hооhо гүрэндэ худалдагдахаар хараалагдаба. Мүнөө жэл ажахын тоосоондо ороhон бригаданууднай үбhэ, зелёнко, hолоомо нилээд ехэ бэлдхэжэ абанхай. Хонид тобир тарганаар ондо оробол, hооhониинь ехэ абтаха гээшэ.

Совхознай үнеэдэй hү шэмэ дээшэлүүлхэ талаар үшөөл биранагүй, бэшэ ажахынуудhаа гээгдэжэ ябана. Жэлдээ үнеэн бүриhөө 1400 килограммhаа ехэ hүн абтанагүй. Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, олонхи фермэдэмнай тэжээл буйлуулха, малда хубаарилжа үгэхэ хүдэлмэри оньhожоруулагдаагүй байhаар. Хажуугаарнь hаалишанаар дуталдажа, хүн бүхэндэ дан олон үнеэд даалгагдана. Мүнөө үедэ 2-дохи, 3-дахи отделенинүүдтэ hаалишан бүхэндэ 25 үнеэн хүртэнэ. Хэды бэрхэшээлтэй байбашье, манай түрүү hаалишад үнеэн бүриhөө 1800—1900 килограмм hү hаана. Жэшээнь, манай түрүү hаалишан Акулина Евсеевна Оленникова нёдондо үнеэн бүриhөө 2 мянган килограмм hү абаhан. Мүнөө жэлдэ энээнhээ дутуугүй hааха гэжэ оролдоно. Мүн hаалишад Д. Доржиева, Д. Цыдыпова болон бусад шалгарна.

Ойн баярай жэлдэ үнеэдээ hайнаар эдеэлүүлжэ, фермэдээ hаалишадые нэмэжэ табяад, үнеэн бүриhөө адагынь 1600 килограмм hү hааха гэжэ хэлсээд байнабди. Энээнээ бэелүүлхын тула үнеэдээ мүнөөнhөө hайса эдеэлүүлхэ, тугаллаhан үнеэдээ түрүүшынь үдэрhөө зүбөөр эдеэлүүлэн hааха гэжэ хэлсээбди. Совхозой 3-дахи отделенидэ hаалиин үнеэдтэ таряа талханай зүйл, силос үгтэжэ захалаа. Тиихэдээ нэгэшье үнеэгээ hубайруулхагүй, саг соонь үрэжүүлхэ гэжэ hаалишад оролдоно.

Hүүлэй жэлнүүдтэ гахай олоор үсхэбэрилжэ, гахайн мяха гүрэндөө ехээр худалдадаг болохо зорилго урдаа табиhан байнабди. Тиигэжэ совхозойнгоо 1-дэхи отделенидэ гахайн томо фермэ эмхидхээбди. Мүнөө фермэдэмнай 3 мянга гаран гахай бии. Байгша ондо гүрэндэ адагынь 1300 центнер гахайн мяхан тушаагдаха. Ерэхэ жэлдэ энээнээ 2 мянган центнертэ хүргэхөөр хараалагдана. Энэ жэлэй дүрбэдэхи кварталда бүхы эхэ гахайнууд, нэгэ түрүүлээд үүсэлэгдэхэ гахайнууд үрэжүүлэгдэхэ юм. Мүнөө жэлдэ нэгэн доро 3 мянган гахай шахан таргалуулха томо байра шэнээр баригдажа дүүрэхэеэ байна. Тэндэнь тэжээл буйлуулха цех бии. Хойшодоо эндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри оньhожоруулагдаха юм.

Үхэрэй, хонидой мяха ехээр абаха гэhэн уялгануудаа дүүргэхын тула мүн лэ тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаhан байна. Ерэхэ жэлэйнгээ түсэб болзорhоо урид—1967 оной ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэхын тула энэ жэлэй дүрбэдэхи кварталда адагынь 250 буруу, хашарагуудые түргэн зуура таргалуулха гэжэ хэлсээбди. Эдэ үдэрнүүдтэ отделени бүхэндэ шахагдаха мал илгагдажа, тусхай харууhанда табигдаа.

Таряан ажалай, мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг болохынгоо хажуугаар тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха гэжэ оролдонобди. Энээндэмнай ажахын тоосоон ехэ туhа хүргэхэ байна. Совхоздомнай экономическа совет байгуулагданхай. Тэдэнэр hара, квартал бүридэ отделени бүридэ хүрэжэ, ажахын тоосоондо ороhон бүхы отара, гүүртэнүүдэй үйлэдбэриин дүнгүүдые шэнжэлдэг, түсэбөөр хараалагдаhанhаа үлүү гаргаша хэгдэбэлнь, тэрэниие хороохо хэмжээнүүд абтадаг.

Эдэ бүгэдын ашаар совхознай hүүлэй жэлнүүдтэ бүхы гаргашаяа хушаад, олзотойгоор гарадаг болонхой. Мүнөө жэлдэ сэбэр олзомнай адагынь 100 мянган түхэриг болохоор хүлеэгдэнэ. Ерэхэ жэлдэ энээнээ бүри ехэ болгохо хүсэлтэйбди.

Олзо оршын дээшэлхэдэ совхознай элдэб барилга ехээр хэхэ аргатай болохо байна. Ойн баярай жэлдэ үйлэдбэриин, культурно-ажаhуудалай олон байра баригдахаар хараалагдаба. Энэ талаар абаhан уялгануудаа дүүргэхын түлөө мүнөө үбэлдөө барилгын модо, шулуу ехээр бэлдэхэбди. Адагынь 7 мянган кубометр модон отологдожо, барилга хэгдэхэ газарта зөөгдэхэ юм.

Манай совхозой коллектив Агуухэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө хоорондоо мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэрэнээ hара бүхэндэ шалгажа байха. Нэн түрүүн малай үбэлжэлгэ hайнаар үнгэргэхэ, ерэхэ жэлдэ баян ургаса абаха асуудалда гол анхарал табигдаха байна.

Ц-Д. ДОРЖИЕВ,
«Эрдэм» совхозой директор.

Хонин hүрэгөө жэлhээ жэлдэ олошоруулжа, ажахыда олзо доход ехээр оруулжа байдаг хонишод «Эрдэм» совхоздо олон. Тэдэнэрэй дунда ахалагша хонишод Дугаржап Чимитовэй, Дондок Батуевай, Дашацырен Мункуевай даадаг бригаданууд оролсоно. Эдэ хонишодой бригаданууд үбэлжэлгээ эрхимээр үнгэргэхөөр бэеэ зэhэнхэй. Зураг дээрэ (зуун гарhаа): ахалагша хонишод Д-Ц. Мункуев, Д. Батуев, Д-Ж. Чимитов.

Б. ГЫЛЫКОВЭЙ фото.

Үнеэдэй hү шэмэ дээшэлүүлхэ талаар совхоз, аймаг соогоо эрхимлэжэ гараhан hаалишан Акулина Евсеевна Оленникова Совет засагай 50 жэлэй ойе ажалай ехэ бэлэгтэйгээр угтаха мүрысөөндэ оролсобо. Тиигэжэ ерэхэ жэлдэ адагынь 500 центнер hү hааха зорилго урдаа табинхай.

КПСС-эй Буряадай обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

1966 оной гурбан квартал соо мал ажалай продукци ехээр абахын, гүрэндэ худалдахын түлөө дэлгэрhэн республикын аймагуудай хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүн хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, 400 түхэриг мүнгэн шантайгаар ЯРУУНЫН АЙМАГТА барюулха. Тус аймаг үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада мал ажалай продукци ехээр абажа, гүрэндэ тушаахатайгаа хамта, бүхы малайнгаа, шубуудайнгаа тоо толгойе олошоруулhан, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 135 процент, hү—105, үндэгэ—149, hooho 118 процент дүүргэhэн.

Хоёрдохи мүнгэн шан—250 түхэриг НАБАНСКЫН АЙМАГТА барюулха. Тэдэнэр нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада мал ажалай продукци ехээр абажа, гүрэндэ тушаахатайгаа хамта эбэртэ бодо малайнгаа, шубуудайнгаа тоое олошоруулhан, гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 115 процент, hү—110, hooho—170, үндэгэ 106 процент дүүргэhэн.

Гурбадахи мүнгэн шан—150 түхэриг ХОРИИН АЙМАГТА барюулха. Тэдэнэр гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө 107 процент, мяха—131, үндэгэ—117, hooho 117 процент дүүргэхэтэйгээ хамта бүхы малайнгаа тоо толгойе олошоруулhан.

СССР-эй ЦСУ МЭДЭЭСЭНЭ

АГУУЕХЭ ОКТЯБРЬДА—ЭРХИМ УГТАМЖА

СССР-эй промышленность 1966 оной 9 hара соо иимэ амжалта туйлаа

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIII съездын табиhан зорилгонуудые бэелүүлэн, Агуухэ Октябриин социалис революциин 49 жэлэй ойе эрхимээр угтахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлээд, промышленна продукциин бүхы хэмжээнэй ба олонхи шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын талаар 1966 оной III кварталай, 9 hарын түсэб болзорhоо урид дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэй 9 hарынхитай жэшэбэл, промышленна продукцимнай 8,3 процентээр нэмэhэн байна. Энээн тушаа 1966 оной 9 hара соо СССР-эй промышленностиин зүгhөө гүрэнэй түсэб дүүргэлгын дүнгүүд тухай СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Промышленностиин тус тус hалбаринуудта продукци бүтээн гаргалга иимээр нэмээ гэбэл: электрын ба халуунай элшэ хүсэн — 9 процентээр, түлишын промышленность — 7 процентээр, хара ба үнгэтэ металлурги —9, химиин промышленность — 12, машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга — 12, ой модоной, целлюлозно-саарhанай, модо болбосоруулдаг промышленность — 4, барилгын материалнуудай промышленность—10, хүнгэн промышленность—9, эдеэ хоолой промышленность — 4, культурно-ажаhуудалай эдлэл хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ — 12 процентээр нэмээ.

Ой модоной, целлюлозно-саарhанай ба модо болбосоруулдаг промышленностиин министерствэhээ, загаhанай ажахын министерствэhээ бэшэн, ниитэсоюзна, союзна республиканска бүхы промышленна министерствэнүүд 9 hарынгаа түсэб дүүргэhэн байна. Союзна республиканууд промышленна продукци бүхы хэмжээнэй, олонхи шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын талаар 9 hарынгаа түсэб дүүргээ.

Тус тус союзна республиканууда территори дээрэ байдаг промышленностиин бүтээн гаргаhан зүйлнүүдэй ниитэ хэмжээнэй ургалтые үнгэрэгшэ жэлэй энэл үеынхитэй жэшэбэл, 1966 оной 9 hара соо иимэ байгаа гэбэл: РСФСР-тэ — 108 процент, Украинын ССР-тэ — 108, Белоруссиин ССР-тэ — 114, Узбегэй ССР-тэ—110, Казахай ССР-тэ — 109, Грузиин ССР-тэ — 114, Азербайджанай ССР-тэ — 107, Литвагай ССР-тэ — 112, Молдавиин ССР-тэ — 112, Латвиин ССР-тэ—111, Киргизэй ССР-тэ — 115, Таджигай ССР-тэ—113, Армениин ССР-тэ — 113, Туркмениин ССР-тэ — 111, Эстониин ССР-тэ — 108 процент болоо.

Промышленна продукциин гол зүйлнүүдые үйлэдбэрилhэн мэдээнүүд ЦСУ-гай мэдээсэл дотор дурдагдана. 1966 оной 9 hара соо 369 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 197 миллион тонно нефть, 105 миллиард кубометр газ гарган абтаа, 439 миллион тонно нүүрhэн, 120 миллион тонно түмэрэй руда малтагдан абтаа, 52,4 миллион тонно шэрэм, 72 миллион тонно булад хайлуулагдаа, 56,8 миллион тонно прокат, 7.338 мянган тонно булад соргонууд бүтээгдээ, 25,9 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ, 6840 мянган тонно серна кислота, 703 мянган тонно пластмасса ба синтетическэ дабирхай, 337 мянган тонно химическэ утаhан, 20,6 миллион хэhэг автомобилиин покрышка, 10,5 миллион киловатт хүсэтэй турбинанууд, эдээндэ табигдаха 10,4 миллион киловатт хүсэтэй генераторнууд, металл зүhэдэг 142 мянган хэhэг станок, 28,8 мянган хэhэг кузнечно-прессэй машина, 192 мянган тонно металлургическа түхеэрэлгэнүүд, 306 миллион түхэригэй химическэ түхеэрэлгэ үйлэдбэрилэгдөө.

1123 секци магистральна тепловоз, 450 хэhэг магистральна электровоз, 501 мянган хэhэг автомобиль, 284 мянган хэhэг трактор, 1128 миллион түхэригэй хүдөө ажахын машинанууд, 17,3 мянган хэhэг экскаватор, 16,3 мянган хэhэг бульдозер бүтээгдэhэн, 193 миллион кубометр хэрэглэлэй модон (колхозуудай бэлэдхэhые оруулангүй) зөөгдэhэн, 2,6 миллион тонно саарhан үйлэдбэрилэгдэhэн, 59 миллион тонно цемент, 49 миллион кубометр хабсаргамал түмэр-бетон, барилгын 26 миллиард хэhэг хирпиисэ үйлэдбэрилэгдэhэн, 4252 миллион дүрбэлжэн метр пумаажан бүд, 376 миллион дүрбэлжэн метр hoohон бүд, 438 миллион дүрбэлжэн метр улhан бүд, 647 миллион дүрбэлжэн метр торгон бүд нэхэгдэhэн, 7,3 миллиард түхэригэй хубсаhа хунар, 386 миллион паар арhан гутал оёгдоhон, 3,7 миллион тонно мяхан (гүрэнэй нөөсые оруулалсангүй) абтаhан, 4,6 миллион тонно загаhан ба далайн продукт бэлэдхэгдэhэн, 33 миллион тонно малай тоhон, -сыр ба hүн продуктнууд, (колхозуудай хүн зоной гэртээ үйлэдбэрилhые оруулангүй) буйлуулагдаhан, 5,5 миллиард баанха консервэ хэгдэhэн, 24,1 миллион хэhэг часы, 4,1 миллион хэhэг радиоприемник ба радиоло, 3,3 миллион хэhэг телевизор, 1589 мянган хэhэг холодильник, 2854 мянган хэhэг, хубсаhа угаадаг машина, 1468 миллион түхэригэй мебель бүтээгдээ.

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор саашадаа дурдагдаhанай ёhоор, промышленностьдахи ажалай бүтээсэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиhөө 5 процентээр дээшэлээ; 9 hарын түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Продукциин өөрынь үные хямдаруулжа, түсэбhөө гадуур 400 миллион шахуу түхэригэй алмалта хэгдээ. Промышленностиин ашаг олзонь 1965 оной 9 hарынхиhаа 10 процентээр нэмэhэн байна. 2 миллион үлүүтэй

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэд, социалис оронуудай правительствануудай толгойлогшонор Москваhаа бусаба

КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын уряалаар Советскэ Союзда ерэhэн:

Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, БКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, НРБ-гэй Арадай оборонын министр, армиин генерал Д. Джуров;

Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ульбрихт, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь Э. Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ГДР-эй Национальна оборонын министр, армиин генерал Г. Гофман;

Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Венгриин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. Каллаи, ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ВНР-эй Оборонын министр генерал-полковник Л. Цинеге гэгшэд орондоо бусахын тула октябриин 22-то Москваhаа мордобо.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Ю. В. Андропов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Оборонын минстрэй нэгэдэхи орлогшо, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко болон бусад Внуковска аэродром, Киевскэ вокзал дээрэ айлшадаа үдэшэбэ.

НРБ-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд С. Караджов, ГДР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Х. Биттнер, ВНР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Й. Сипка гэгшэд үдэшэлсөө.

(ТАСС).

Кабанскын совхозой инкубаторно станциие даагша, БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат Ф. В. Филонова. Тэрэ энэ жэлдэ Киев городто ошожо, шубуу харалгын уласхоорондын выставкэдэ хабаадаа.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ПАРТИЙНА ҺУРАЛСАЛ

ТУҺАЛАМЖА ХЭРЭГТЭЙ

Партийна һуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Энэ жэлдэ хэдэ хэдэн һургуули, кружок, семинарнууд шэнээр байгуулагдаа.

Һуралсалай түрүүшын үдэр юу харуулааб гэхэдэ, пропагандистнарай алишье талаараа һайн бэлэдхэлтэй байһые гаршалба. Нүгөө талаһаа һурагшадай эрдэмээ дээшэлүүлхэ хүсэлэнтэй байһые харуулаа.

Партийна һуралсалда пропагандистнарай гол үүргэтэй байдаг хадань эдэнэрэй мэргэжэл шадабари, теоретическэ, эрдэм дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулхаар шиидээбди. Нёдондошье иимэ гуримаар манай кабинет хүдэлөө һэн. Энэ зорилгоор аймаг дотор олониитын хүсөөр хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй 10 кабинет байгуулагданхай. Эдэнэр пропагандистнарта методическа туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй.

Пропагандистнарай методическа, теоретическэ бэлэдхэл дээшэлүүлхэ талаар юун хэгдэнэб гэбэл, манай кабинет энэ жэлдэ нёдондонойхидо адли пропагандистнаргай һуралсал эмхидхэхээр хараална. Сентябрь соо бүхы пропагандистнарай семинар үнгэргэгдөө. Түрүүшын хэдэ хэдэн темэнүүдээр хэшээлнүүдые үнгэргэхэ тухай хөөрэлдэһэн байнабди. Тиигээд һуралсалай жэлэй эхилхэдэ, манай эдэбхитэд бүхы һургуули, семинарнуудта гараһан байна.

Ноябрь һара соо пропагандистнуудай хэлэхэ шадабари тухай хөөрэлдөөн болохо. Политическэ гэгээрэлэй кабинедүүд нютаг нютагуудта пропагандистнарай семинар үнгэргэхэ юм. Энээн дээрэ зураглан харуулха зүйлнүүдые, техническэ хэрэгсэлнүүдые хэрэглэхэ тухай хэлсэхэ. Тэрээнһээ гадна, пропагандистнар дүй дүршэл тухайдаа хөөрэлдэхэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ нэмэл хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг байгаа. Мүнөөшье энэ гурим үргэлжэлүүлэгдэхэ. Гараха һара соо Хандагатайн леспромхозой, Онохойн комбинадай, Эрхирэгэй, Онохойн совхозуудай, Шулуутайн леспромхозой, аймагай центрэй партийна организацинуудай һургуулинуудта иимэ хэшээлнүүд үнгэргэгдэхэ юм. Пропагандистнарай методическа һургуули эдэ болоно. Ягаа һаа һайн бэ, юун һаалта хэнэб гэжэ эдээн дээрэһээ дууһан хэлсэхэ, зүбшэхэ байна.

Методическа конференцинүүд ехэ аша туһатай байһанаа харуулаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ пропагандистнартай иимэ конференци үнгэргэгдөө һэн. Марксистско-ленинскэ теори шудалхадаа творческо ёһоор хандаха гэһэн асуудалаар иимэ конференци үнгэргэхөөр бэлдэжэ байнабди. Методикын талаар иимэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Энээнһээ гадна, пропагандистын теоретическэ бэлэдхэл дээшэлүүлхэ тухай һаналаа табигдаха юм. Энэ талаар теоретическэ конференци үнгэргэдэг байна. Нёдондо В. И. Ленинэй хоёр зохёолоор иимэ конференци үнгэргэгдөө һэн. Мүнөө жэлдэ «Коммунизмда зүүнэй ёһоной үбшэн», «Гүрэн ба революци» гэһэн В. И. Ленинэй хоёр зохёолоор теоретическэ конференци үнгэргэгдэхэ болонхой.

Методикын ба теориин талаар пропагандистнарта туһаламжа үзүүлхэһээ гадна, тэдэнэй хүдэлмэри согсолхо гэшэ шухала гэжэ тоолодогбди. Энэ зорилгоор манай кабинедэй методическа соведэй гэшүүд олон болгогдоо.

Манай хүдэлмэридэ юун һаалта хэнэб? Партийна һуралсалда зураглан харуулһан зүйлнүүд, номууд (учебнигүүд) дуталдана гэжэ нэн түрүүн хэлэхэ хэрэгтэй. Пропагандистыншье, һурагшадайшье ажалда энэ һаад тойбо татана. Номуудай үсөөн байһан мүртэнь тэдэниие буркоопсоюзайхид саг соонь асаржа шадаагүй. Эдэ бүгэдэн һуралсалые хойшо татана.

В. РИНЧИНОВА,
КПСС-эй Загарайн райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

Тоосоото һунгалтын суглаанһаа тэмдэглэл

„Хангалтатай“ гэгдээ. Үнэндөө...

Хэрбээ тосхон нютагуудта, үйлэдбэриин участогууд дээрэ байгуулагдаһан олониитын эмхинүүдые зүбөөр ударидажа, ажал ябуулгыень саг үргэлжэ эмхидхэлсэжэ байбал, эдэнэр партийна эхин организацинуудай али зэргын ехэ хүсэтэй түшэг тулгууринь болохо һэм. Комсомолой, профсоюзай эмхинүүд, арадай дружина, нүхэрэй сүүд, эхэнэрнүүдэй, пенсионернүүдэй советүүд болбол ехэл хүсэн гээшэл даа. Зүгөөр эдэнэр партийна организациин хүтэлбэри доро хүдэлмэреэ ябуулха ёһотой гэжэ мэдэнэбди. Энэ эрилтэ партиин Программа, Устав соошье тодо һонороор бэшэгдэнхэй. Энээн тухай олоор бэшэһэнэй үлүү хаш.

Гэбэшье ниитын эмхинүүдые муугаар хүтэлбэрилдэг, тэдээн тушаа анхардаггүй партийна организацинууд эндэ тэндэ хаа-яахан ушардаг. Тэдэнэй нэгэниинь Хэжэнгын совхозой гурбадахи отделениин партийна эхин организаци болоно. Бүхы гэшүүдэй организациин булта коммунистнуудта ашажа яажа бололтойб. Онсолон хэлэхэдэ, нүхэр Цыбжитов түрүүтэй партбюро эгээл түрүүн энэ шухала хэрэгтэ һаналаа табиха ёһотой байгаа бшуу.

Энэ отделени нилээд олон гэшүүдтэй профсоюзай эмхитэй. Тэрэнэй месткомой түрүүлэгшээр нүхэр Эрдынеев урдань болоһон суглаан дээрэ һунгагдаһан юм. Теэд энэ комитет юу хэнэб? Хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулхаһаа, ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэһээ, хүн зоной, ажаһуудал тушаа һанаагаа хандуулхаһаа байтагай, гэшүүдэй һара бүриин түлөөһые ёһоор суглуулжа шададаггүй байха юм. Иимэ байдал партбюродо, эндэхи коммунистнуудта үнинэй мэдээжэ. Гэтэр энэ эмхиин хүдэлмэриие һайжаруулхын хойноһоо хэншье оролдолго гаргаагүй. Али нэгэн коммунистыншье һанал сэдьхэл огто зобоогоогүй бшуу.

Үнинэй хэмжээ абамаар асуудал аад, мүнөө болотороо, партийна организациин тоосоото һунгалтын суглаанай зарлагдатар шиидхэгдээгүй. Шэбшэжэ бодожо үзэхэдэ, ехэл зохидгүй зүйл болонол даа. Түхэреэн жэлэй туршада партбюрогоорхин профсоюзай эмхи тушаа шиид гэжэ дуугараагүй. Хүдэлмэреэ эмхидхэхэдэнь туһаламсаад, эрилтэ хээд, партийна суглаан дээрэ гү, али бюрогой заседани дээрэ тоосооень шагнаад, һургаал заабари үгөөд байгаа һаань, иимэ ехэ дутагдал юундэ ушарба гээшэб.

Отделениин тосхонуудаар ниитын гурим, ажалай журам сахилга һайн байдалтай гэжэ хэлэхын аргагүй. Архидалга, хүдэлмэридөө ямаршье шалтаггүйгөөр гарадаггүй ябадал нэгэнтэ бэшэ үзэгдэдэг, ниитын газарнуудта эллэбээр аашалдагшье хүнүүд Худанай үртөөдэ,Ородой адагта ушардаг. Теэд тиимэ хүнүүдтэй тэмсэхэ хүсэн хадаа арадай дружиннигууд, нүхэрэй сүүд болоно. Ниитын энэ хүсые хүтэлбэрилдэггүйһөөнь боложо, иимэ дутагдалнууд үндэһөөрөө зайсуулагданагүй гэжэ тобшолол хэгдэнэ.

Иимэ шухала асуудалнууд партбюрогой секретарь нүхэр Цыбжитовэй партийна тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ хэһэн элидхэл соо оруулагдаагүй. Өөрыгөөшье шүүмжэлһэн ушар үзэгдэбэгүй. Партийна хүдэлмэридэхи эдэ дутагдалнуудые үгэ хэлэһэн коммунистнууд нүхэд Балданова, Цыбжитов гэгшэд тон зүбөөр, һанаагаа зобонгёор тэмдэглэһэн байна бшуу.

Партийна эхин организациин бюрогой бэшэшье дутуу дунда зүйлнүүд шүүмжэлэлдэ оробо. Тэдэнэй нэгэн тушаа эндэ тогтонгүй гарахаар бэшэ гэжэ һанагдана. Хүн зоной дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэн ябуулха хэрэг партийна организациин эгээл шухадань шуу. Политическэ хүдэлмэриин хэмжээгээр бүхы ажахын, соёл культурын байдал сэгнэлтэ абадаг гээшэ. Энээн тухай юу хэлэлтэйб. Партиин гэшүүд нүхэд Рабданов, Гомбоев гэгшэдэй хэлэһэн үгөөр нэгэ багахан баримта дурдая.

Һүүлэй үедэ хүн зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри аргагүй һуладаа. Тэрэнһээ уламжалан, бурхан тэнгэридэ шүтэхэ, мүргэл хэхэ ябадал элэшорно. Зарим үбгэд, хүгшэд бага балшар, мүн һургуулиин наһанай үхибүү дахуулаад дасан ошожо, мүргэл хэнэ. Үнгэрхэдөө «нангин» гэжэ тоологдодог газарнуудта тахилга эмхидхэгдэнэ, субарга бодхооно. Эдэ бүгэдэ зохихогүй зүйлнүүд партбюрогой, отделениин бүхы коммунистнуудай нюдэн доро болоно байдаг. Гэбэшье шажанда шүтэхэ, мүргэл хэхэ ябадалда эсэргүү номнол, ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулха гэжэ партбюрогой оролдоогүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Юрэдөө энэ жэлдэ хониной түл абалга, нооһо хайшалалга һайн, үбһэншье урданайхиһаа ехээр абтагдаа, гүрэндэ малай продуктнуудые тушаалга яһала барагтүй гэжэ энэ отделенеэрхин хөөрэлдэг. Тоосоото элидхэлшье тиимэ шэнжэтэйгээр суглаан дээрэ хэгдэбэ. Харин партийна хүдэлмэриин гол шухала асуудалнуудые хайхараагүй. Тэрэнһээл болоод иимэ зохидгүй юумэн энэ партийна организациин ажабайдалда ушарба.

«Үйлэдбэриин хэрэг үйлэ һайн байна даа. Партбюрогой хүдэлмэриие хангалтатай гэжэ сэгнэмээр» гэһэн дурадхал тэрэ суглаан дээрэ үндэр дуугаар баталагдаа. Тиигэбэ яабашье коммунистнуудай хэлэһэнэй, шүүмжэлһэнэй ёһоор болоо һаа, энэмнай дээгүүртүүлһэн сэгнэлтэ. Теэд коммунистнуудай мэдэхэ хэрэг һэн туладань, ажалдажа яажа болохоб. Гэхэтэй хамта партийна энэ эхин организациин байдал тушаа Хэжэнгын совхозой партком һайса болоожолжо үзэлтэй болоо хаш. Тоосоото суглаан дээрэ хэлэгдэһэн шүүмжэлэл, захяа дурадхалнуудые саашадаа шухала хэмжээ абахаар байдалыень эрид һайжаруулха эрилтэ табина бшуу.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
манай штатнабэшэ корр.
Хориин аймаг.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ЗОНОЙ УРДА

МҮНӨӨНЭЙ БОЛБОСОН гоё Мэлэ тосхон (Захаамин). Шугамдаһан мэтэ сэхэ үйлсэнүүд. Шэнэ маягтайгаар баригдаһан үндэр үндэр гэрнүүд. Орой дээгүүрнь—радиоантеннэнүүд, зайн галай субад мүшэхэнүүд. Жэрэгэр олон палисаднигууд. Һургуули, амбулатори, клуб... Булта шэнэнүүд, томонууд, хүдэрнүүд.

— Мүнөөнэй Мэлэ урданайхиһаа тад ондоо болоо. Арба гаран жэлэй саада тээ эндэ табяад үрхэтэ айлтай, сабшалан бэлшээреэр хүреэлэгдэһэн бишыхан тосхон байгша бэлэй. Тэрээ тэрэ колхо-воймнай правлениин хуушан конторо харана бээзэт. Энэмнай тэрэ сагтаа ямар ордон үргөөнһөө дутуугүйгөөр һанагдадаг байһан юм. Мүнөө хуушарһан бэшэшье һаа, ехэ налшагар муухайгаар үзэгдэхэ юумэл даа. Хажуудань конторымнай шэнэ байшан тэбхынэ ха юм. Досоонь ялагар салагар. Ууралаар дулаасадаг. Электрын гэрэл, радио, телефон тухай хэлэлтэшьегүй. Юрэдөө городһоо юугээрээ дутуубибди. Клуб соомнай орожо үзөө һэн гүт? Бүри гоё даа. Эндэ манай сомоной түрүүлэгшэ Ринчин Базарович Зундуевай аша туһа утаа ехэ юм даа,— гэжэ мэлээрхин омогорхон хэлээ һэн.

...Сомсоведэй гүйсэдкомдо орообди. Эндэ түрүүлэгшэ бэшээшэ хоёр сугтаа һуужа хүдэлдэг. Амяар амяарынь һалгажа гоёоһон кабинет байхагүй. Орожо ерэһэн хүнүүд хоюулантайнь нэгэ доро уулзаад лэ, хэрэгээ түргэнөөр бүтээгээд гараха юм.

Гол столой саана хүрьһэлиг хара шарайтай, хилэн харахан нюдэтэй, айхабтар даруу янзын, таби гаран наһанай хүн бодолгото болон һууна. Энгэртэнь Ажалай Улаан Тугай орденой сэнхирхэн тэмдэг хадаатай. Энэ сомоной гүйсэдкомой түрүүлэгшэ—нүхэр Зундуев Р. Б. Ойронь табяатай диван, стулнууд дээгүүр депутадууд, хэрэгээрээ ерэһэн хүнүүд жэрылдэжэ шахуу һууна.

Депутат, пенсионер Бадма Дамбаевич Дамбаев үбэлжэлгэдэ малшадай хэр бэлэдхэжэ, тэндэ газетэ, журналнуудай ямараар тараагдажа байһан тухай элидхэнэ. Зарим газарнуудта үбһэеэ хорёолонгүй орхиһон, тэндэ үмсын малнуудай ороһон тухай хөөрэнэ. Оодон хажаан дэгэлынь ямар нэгэн сэрэгэй комиссарай үмэдхэл мэтэ хахинана, ялаганана. Дала гаратайшье һаа, эзэниинь өөрөөшье ялагар шэгтэй. Почто зөөдэг. Избёосхо галдадаг. Хамаг юумэ хараһан, мэдэһэн ябадаг. Тэрээн тухайдаа нютагайнгаа засаг зургаанда ерэжэ дуулгадаг. Тиигээд сухалаа хүрэхэ газарта энеэбхилжэ байгаад мүнөө зугаална.

— Энэ малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл үшөө дүүрээдүй. Хорёологдоогүй үбһэн, ёһоор дулаалагдаагүй гэр байранууд бии. Зарим фермэнүүдтэ огнетушительнүүднай бэлэн болоодүй, — гэхэшэлэн хөөрэнэ. Сомоной түрүүлэгшэ ехэ анхаралтайгаар шагнана, зарим шухала мэдээнүүдыень тэмсдэглэжэ абана.

— Хүдөө ажахын талаар комисси мүнөөдэр суглараха. Тэндэ би байлсахаб. Та өөрөөшье байлсаарайгты. Хэмжээнүүдые зохёон хараалхабди,—гэбэ. Тиихэдэнь үбгэжөөл Дамбаев айхабтар маһалзан:

— Энэ түбэй фермын культбазада огнетушитель табюулба гээшэ хабди. Баһа түмэр хүрзэ, уһатай торхо, элһэтэй хайрсагуудые, — гээд хүл дээрээ бодожо, хиргамал халзан духаяа эльбэсэгээбэ.

— Бадма баабай, амаралтада гараһан хадаа амараа һаатнай, гэртээ хэбтээ һаатнай дээрэ бэшэ юм гү? — гээд хэншьеб шоглонгёор үгэлбэ.

— Гэртээ хэбтэхэдэ юун һайн байха юм. Хүн орохоёо, зугаалалсахаяа болишохол. Бэе үлтиршэхэ, муудашаха. Аргатайл сагтаа ажаллахада һайн,—гээд тэрэ үбгэжөөл тордиһогүйгөөр харюусан, газаашаа һард гараад ябашаба.

Түрүүлэгшэ өөрөө эндэхи нютагайнгаа «һөөг» бүхэниие, тосхон айлнуудайнгаа хүн бүхэниие «табан хургандаал адляар» мэдэнэ. Колхозой түрүүлэгшээр аяар 20 жэл соо хүдэлһэн газарынь. Сэрэг дайнай үедэ сомон колхоз хоёрой түрүүлэгшээр ото хүдэлжэ гараа.

Нютагай Соведэй ажал ябуулгада һайн дураараа туһалагшад тэндэ хэдэн арбаад хүн бии. Тугаарай тэрэ орожо ерэгшэ Дамбаев үбгэжөөл юун гээшэб — ёһотойл туһалагша! «Энэ хүншни сомсоведэймнай нэгэ түшэг тулгуури гээшэ» гэжэ түрүүлэгшэ магтаа һэн. Депутадуудынь һунгагшадтаяа хододоо уулзажа, шухала болоһон ушарта туһалдаг, сесси дээрэ гү, али гүйсэдкомой зүблөөн дээрэ гараһан тогтоол шиидхэбэри тухай сүү тунхаг тараадаг, тиигээд тэдэниие бодотоор бэелүүлхын хойноһоо оролдодог. Эндэ түрүүлэгшэ өөрөө, депутадууд Р. Бандеев, Л. Жигжитова, А. Шойдонова гэгшэд жэшээ харуулнад.

Сомсовет хүдөө ажахын, соёл культурын, финасово-бюджетнэ, социалис хуули ёһо сахилгын — саг үргэлжын 4 комиссинуудтай. Эдэнь ажалаа түсэбэй ёһоор ябуулдаг, али нэгэн гээгдэлдэ ороһон ябадалые усадхаха хэрэгтэ туһа дүхэм үзүүлдэг, сесси, гүйсэдкомой зүблөөн дээрэ элидхэл, мэдээсэлнүүдые хэдэг, баталагдаһан тогтоолнуудые дүүргэлсэдэг; нютагай соёл гэгээрэлэй, хүүгэдэй, эмнэлгын эмхи зургаануудай, уран һайханай бүлгэмэй, худалдаа наймаанай ажал хүдэлмэриие сагһаа сагта хинан шалгалсадаг, тоосооень шагнадаг.

— Эдэ комиссинуудай гүрэниие хүтэлбэрилхэ талаар ёһотойл һургуулинууд боложо үгэнэ. Энэ һургуулида бултааран хабаадалсаха, һураха уялгатайбди, — гэжэ Ринчин Базарович хэлэнэ.

Сомоной Соведэй ажал ябуулгын аша үрэнь аржыса харагдана. Эндэхи «40 лет Октября» колхоздо хүн зоной культурно-ажаһуудалай хэрэглэмжэ яһала һайнаар хангагдана. Үндэр уужам клубтаа колхознигуудынь ерэжэ, болбосон зохидоор амарна. Тэрээнэйнь зал соо кино ходо болодог; биллиард, шатар, даам наадаха, хатарха, ёохорлохо амяраа таһалгануудсоонь залуушуул сугларжа, сүлөөтэй сагаа сэнгэлиг хүхюунээр үнгэргэнэ. Баһа библиотекын таһагтай. Нютагай багшанар эндэ элидхэл, лекци үнгэргэдэг. Бэлиг шадабаряа туршаха гээ һаа, баянистнуудай ниитээрээ дуулагшадай кружогууд бии.

Эдэ бүхы ажал хүдэлмэриие эмхидхэгшэ, хинагша — сомоной Совет. Клубыешье Ринчин Базарович өөрөө оролдожо, ударидажа барюулаа һэн шуу. Айл бүхэн газаагаа сэсэрлиг таринхай. Энэ — баһа депутадуудай оролдолгоор.

Юрэдөө ондоошье хэһэн, бүтээһэн юумэн олон.

Тус түбэй тосхондо магазин, бани гэхэ мэтэ булта бии, муу бэшээр хүдэлнэ. Нютагай фельдшер Шойдонова А. М. түсхай түсэб табижа, фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр ходо ябадаг. Малшадай элүүр энхэ байһаниие шалгажа үзэхын, ариг сэбэрэй түлөө оролдохын хажуугаар удха түгэлдэр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, санбюллетеньнүүдые гаргадаг. Холо ойрын малшадта автолавка ходо ошоно.

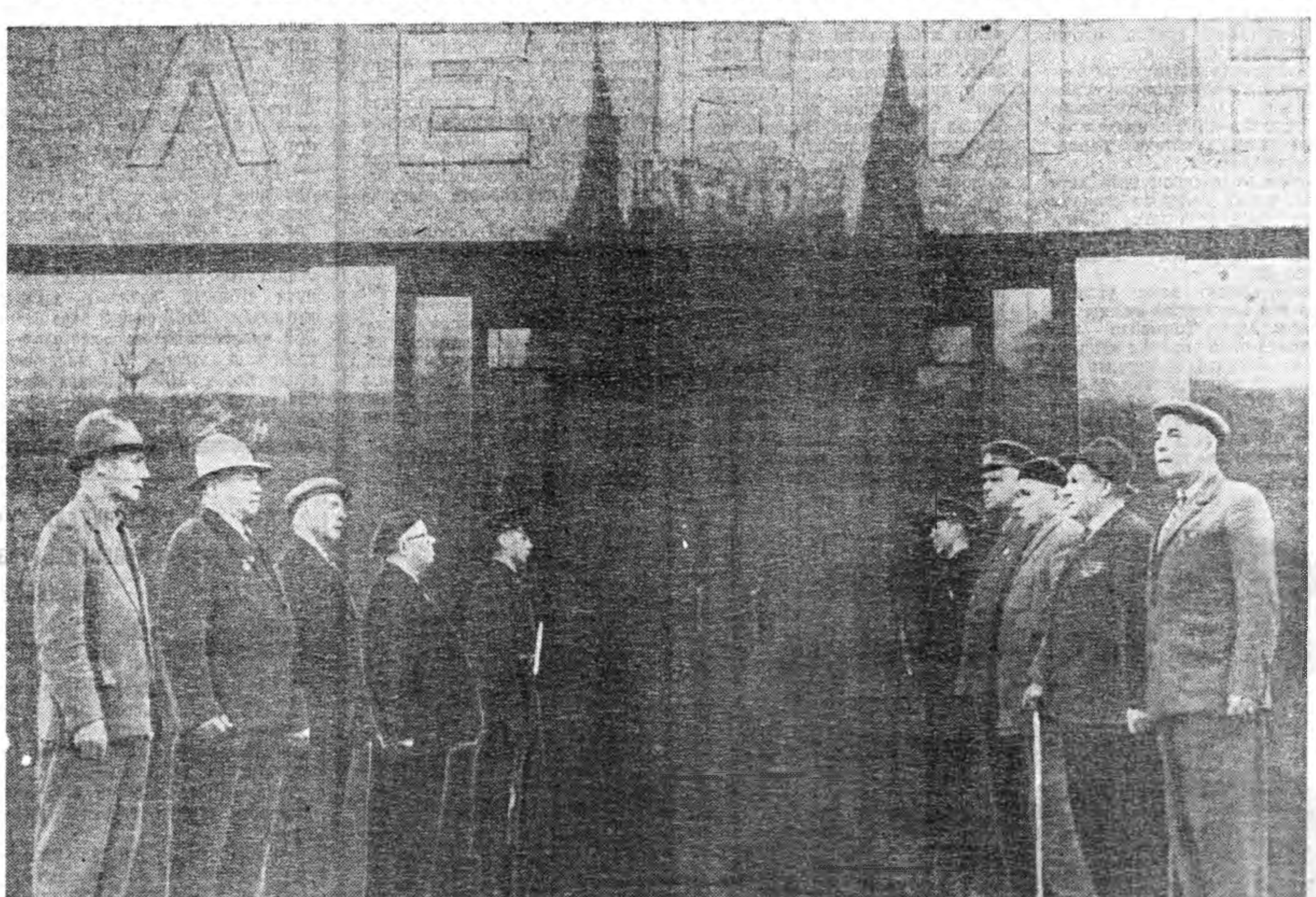
— Бирагүй юумэн гэхэдэ, энэ олониитын һайн дуранай эмхинүүдые һайнаар хүдэлгэжэ шадаагүйбди. Нүхэдэй сүүд, дружина гээшэмнай миин лэ нэрэ зүүгээшэн. Тэрэ хүдэлхөө болишоһон нүхэдэй сүүд, дружина хоёроо хүдэлгэхэ, ниитын гуримые миин хюмһанайшье харын зэргээр хиртээнгүй сахихын хойноһоо оролдохо байнабди, — гэжэ Ринчин Базарович хөөрэбэ.

Сомсоведэй хэхэ юумэн ехэ даа. Мүнөөдэр юу бүтээһэн тухайгаа сэдьхэхэ зуураа, үглөөдэр ямар ажал хэрэгэй хүлеэгдэжэ байһан тухай түрүүлэгшэ бодолгото болон, баһал үноохи блокнот дээрээ тэмдэг хэнэ.

Тиин ажалаа дүүргээд, Ринчин Базарович (дүүргээдшье гэжэ даа, ходол һанаагаа зобожо ябадаг хүн. зонойнгоо түлөө) түрэл тосхонойнгоо зурагар сэхэ гудамжаар зайн галай субад мүшэхэнүүд доогуур яаралгүйхэн алхална.

Арба гаран жэлэй саада тээ эндэ тулюурхан нэгэ, хон-жэнхэн тосхон байһан аад лэ, мүнөө городһоо дутуугүй түхэлтэйгөөр сэбэрхэн байрануудаа жэрылгэн, яларан толорон һууна, хүн зониинышье баян тэниглэнээр, сэдьхэл дүүрэнээр ажаһууна. Энэ дэмбэрэлтэ һайхаһаар мандаһан ажабайдал зохёолсоһон хүн — Мэлэ-Бортын сомоной Совьдэй түрүүлэгшэ Ринчин Базарович Зундуевай энэ аажам тэнюунээр гэшхэлжэ ябахань ехэл һайхан байна даа.

Р. ЦЫБИКОВ.

В. И. Ленинэй өөрынь харуулай сэрэгшэд байһан С. П. Соколов, Г. П. Иванов, Ф. И. Балтрушайтис, С. Н. Аликин, А. В. Бельмас, М. Я. Педюра болон Т. С. Казак гэгшэд Советскэ Союзай элдэб нютагуудта ажаһуудаг. Харуулай сэрэгшэдһээ эдэ долоон гайхамшагта коммунистнууд үлэнхэй. Тэдэнэр 42 жэлэй үнгэрөөд байхада Москвада уулзаа, залуу часовойнуудтай зэргэлэн зогсоод, В. И. Ленинэй Мавзолейн дэргэдэ хүндэтэ харуулда байхадань энэ зураг буулгагдаһан байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАҺАРХАЙН ТАЛБАРТА*

2. АРАБДАН АБГАЙН МАГНИТОФОН

— Арабдан абгай, унабат даа. Гэшхүүртнай ямар эрид юм,— гэжэ дороһоо хэншьеб хашхарба.

Нээрээшье далаад наһатай үбгэнһөө байтагай залуу хүбүүнэйшье иимэ үндэртэ абиржа байхада, унашуужа гэжэ айхаар лэ.

Үбгэжөөл юушьеб гүбэд гэбэ ха. Хэлэһэн үгэнүүдынь һалхинда сохигдоод, ойлгогдоогүй. Тиигээд тэрэ гэшхүүрһээ клубай хушалтын шифер дээгүүр хүнгэхэнөөр дабажа, гэрэй орой дээгүүр дамжан ябашаба.

— Яаха гэжэ энэ огторгойн оройдо тэгүүлнэ гээшэб?

— Клуб дээрэхи түмэр гулабхаа унашоол даа!

— Теэд яагааб?

— Харыш таабайгаа, шэныe модоор дархалаад хоноожо байна ха юм... Ай даа, нээрээшье, мүлшэхэн байна. Оһолтожо унуужадаа.

Энэ зугаа Арабдан абгайн шэхэндэ дуулдаагүй. Айха хүн айжа, гайхаха хүн гайхажа, баярлаха хүн баярлаад үлөө.

Таһархайн зоной һанаха һарбайха газарынь клуб ха юм. Шэнэ, ехэ клуб. Дээрэнь эб найрамдалай һүлдэ тэмдэг — гулабхаа харгадаһан юм. Эб найрамдалые, зоной жаргалые хамагһаа дээгүүр сэгнэдэг хүнэй — Арабдан абгайн сэдьхэл энээнтэй яашье эбсэхэгүй байшоо.

Мүнөө клуб дээрэ сэнхир шэрэтэй модон гулабхаа эрьелдэжэ байна. Арабдан абгайн гулабхаа гээд нэрлэнэ. Хабартаа унаха, хазайхадань Арабдан абгай хэды дахин гаража залаа, заһаа юм гэлсэнэ.

...Арбан дүрбэтэйдөө Арабдан булга агнаа юм ха. Угһаа һэргэг, эртэ бододог хүн үүр хираанаар хэды хяра дабаад, хабхаануудаа эрьеэд ерэдэг байгаа. Нэгэтэ үглөөгүүр Шалдуунайн Шожой гэжэ хүнэй хабхаанаа эрьехээ гарахада, Арабдан хүбүүн өөрынхеэ эрьеэд, хооһоор бусажа ябаба.

— Абгай, танай хабхаанда нэгэ юумэ тороод һууна,— гэбэ Арабдан.

— Һайнши даа, олзым хараашь. Һүүлдэ нэгэ шара эрбээхэй үгэхэб, — гэжэ Шожой хүхиршэбэ. Ондоо хүн һаа, өөрөө үбэртэлжэрхихэдөөшье ядахагүй байгаа бшуу. Ой соо хэн мэдэхэб.

Шара эрбээхэй гээшэнь урайни шара солхообо һэн. Агнууриин газарта юумые сэхэ нэрлэдэггүй гуримтай байһан юм.

Арабданай хиртэшэгүй үнэн сэхэ сэдьхэлтэйе Шожой үбгэн хожомоошье гайхадаг бэлэй. Юуб гэхэдэ, Арабдан Гунсенов ходо хэм хэмжүүрээр холбооной газарта хүдэлөө ха юм: сомоной бэшээшээр, колхозой счетоводоор, фуражираар. Теэд юумэ дутааха, үлөөхэ ушар гэжэ нэгэтэшье байгаагүй.

...Таһархайн зоной ажабайдалда баяр баясхалан асарһан жэл һэн. Тиихэдэ айлнуудта Ангар мүрэнэй хүсэн гэрэл татан орожо байба. Гунсенов үбгэншье баярлаа һааб даа.

Айл бүхэн һүүдэгэр һүлэмхи лаампаяа орхижо, яларма толормо галтай болоно. Теэд үйлсэнүүд һүниндөө харанхы...

Тиихэдэ Арабдан олоной түлөө оролдогшо байһаараа 7 лампочка өөрынгөө мүнгөөр худалдажа абаад һуулгуулаа ха юм.

Мүнөөшье тэдэнь носожо, һүниин харгы гэрэлтүүлһээр...

Эдэ багахан жэшээнүүд. Теэд хүнэй абари зангые аржыса харуулһан жэшээнүүд ха юм даа.

Арабдан үбгэн үнэн сэхээр ажаллажа һурашаһан хүн хадаа пенсидэ гарахадаа бэрхэдэһэн юм. Шэнэ клубшье барилсаа. Элдэб ажалда хамһалдаад байгаа.

Тиигэбэшье саг үргэлжэ хэхэ, һамаарха юумэн хэрэгтэй. Газаагаа малина таржа, модо һуулгаа. Буряад зон модо газаагаа һуулгахаяа сээрхэдэг һэмнай. Теэд Гунсенов үбгэнһөө жэшээ абажа, өөһэдынгөөшье үүсхэл эдэбхеэр таһархайнхид нёдондо хабар булта модо һуулгажа эхилээ. Энэнь соёлой доботолгын нэгэ хуби гээшэ һэн.

Үнгэрһэн хабарһаа эхилжэ таһархайнхид Гунсенов үбгэнэйхи тээшэ ябадалтай болобо. Баһал нэгэ шэнэ юумэ үүсхээ гээшэ гү?

— Магнитофон худалдажа абаа юм гү даа. Тэрээндэм дуулажа үгэ гэжэ хэды үдэр дайлаба. Үбгэн хүнэй үгэ яажа дуулахагүйбши даа, — гэлдэн Таһархайн фермын һаалишадшье, механизатор хүбүүд Арабдан абгайда ошодог болоо.

— Дуулагты гэнэб, юу ...бта... Долгор, ши эгэшэ хүн, дуула,— гээд, Арабдан магнитофоноо хүдэлгөөд, хүлеэжэ байхада, һэшхэлыень даб... һаалишан Долгор Тархаева ...хал баатай болоо.

Һүүлээрнь залуу һаалишан... ри Баторовагай ээлжээн ... Концертдэ дууладаг байһан ... хоолойнь шэшэрхэдээ яана ...шэб. Бүри радиогоор дуулахад... һандал сэдьхэлынь долг... Байн байн хоолойнь хуушан ... дээ орожо, хонгёо һайхан ... мэдүүлэн ханхинашана. Ти... «Алтаргана» гэжэ арадай ... «Инагни» гэжэ Жалсараевай ...руулһан дуу дуулаба.

Мандан гараһан нарамнай
Мандаа ходо дулаахан.
Мандажа дэлгэрһэн хэшэгн...
Досооһоо абан дулаасуу...

гээд, Түнхэнэй архиин аялга ...хадань, бүри һайханаар, бүр... гатайгаар зэдэлбэ. Арабдан ... шагнаархан зогсоно... Уярба... Залуу дуушадай согтой ... аялга үбгэндэ аяар залуудаа ...гаан хаанай албанда аяар ... Архангельскда ябахадаа, ... гараһан Түнхэн нютагаа һана... дан дуулаһан дууень һану... Тиин хургандаа үнинэйшье ... гүй хуша модон лимбэеэ гар... жэмбүүрдэжэ захална...

Арабдан абгай магнитоф... өөрөө техник, өөрөө редактор... тула дуунай аялгаһаа гадна, ... дань анхаралаа хандуулжа, ... иимэ дуу дуула гэжэ эрилтэ ...даг болобо.

Тиигэжэ мал адуулагша ... ков Сэрэн:

Хабар болохын үдыдэ
Хагда ехээр бэлдэе,—

дуулаа.

Улаан комбайнаа хүдэл... ургаһан тарягаа хуряая,— Малзуров Дагбын дуулахада, байнер хүн гэжэ абаһаар эл... рилгашан Прушенов Дондог ...лай байра бариһан тухайгаа ... даа магтаба. Хурим түрэ... дуун бэшэгдэжэ абтаа. Юрэ... хэлэгдээ. Юрэдөө Таһархайн ...лэ хүнүүд уран шадабаря... шаа.

Нажарай намжар саг һэн. С... эй Верховно Соведтэ һунгах... галта боложо байба. Клубаа... ласа зоной сугларһаниинь ... жэ. Тиихэдэ Арабдан абгайн ...нитофон клуб соо нарьяса дуу... бүгэдые һонирхуулаа, баяс... һэн даа. Хүдэлмэреэшье бэ... хээд, һайханаар дуулаадшье ... ха хүнүүдэй нютагайнгаа ... дунда олон байһые зарим нэгэ... рүүшынхеэ мэдэрээ һэн ха.

...Арабдан үбгэнэйдэ оро... тэрэ шатар табижа байба. 78 ...тай хүнэй шатараар наадахы... дань хараагүй хадаа гайхад... Ульгам хурдан мүнөө сагһаа ... тоогүй үбгэн байба. Поли... һонирходог. Үшөө монгол ... бэшүүлдэг юм байна.

Шатарай һүүлээр Арабдан... гэн Түнхэнэй түрүүшын кол... дай яажа эмхидхэгдэһэн тухай... рэбэ.

«Шэнэ ажал» гэжэ ангу... колхоздо 20 үрхэтэ айл нэгэ... юм ха. Иимэ жэжэ колхозууд... һэн. Хожомоо нэгэдэ нэгэд... эндэхи зон нэгэ газартаа — Т... хайн Талбарта сугларaa. ... Таһархайда 153 үрхэтэ айл ... Тиимэ мүртөө «Восточные Са... колхозой нэгэл бригада гэжэ ...лэгдэнэ ха юм.

— Эрдэм гэжэ урандаа ... байхаб. Юун һайндаа хаанаш... раагүй байгаад, сомоной бэш... ябаабиб,— гэнэ Арабдан аб... Зоной һуудал байдалшье жэш... аргагүй һайжаршоо даа.

Өөрынь магнитофоншье т... гэршэ ха юм даа гэжэ һанаж... наб. Урдань хэн иимэ юумэ... маарша байгааб:

— Магнитофоноо дуулуул... гэжэ гүйхадам, клубта ошоё, ...дэ олон хүн шагнаха гэбэ.

...Арабдан абгайн магни... дуулажал байба. Арабдан аб... гулабхаа эрьелдэжэл байба. А... дан абгайн лампочканууд но... байба. Харин эзэниинь — Г... нов Арабдан Аюшеевич ... хээгүй хүн шэнгеэр буланда... дарууханаар зогсожо, магни... ноо хэдыдэхеэб даа шагнажа... гаа һэн.

Л. ТАПХА...

* 1-дэхи зураглалынь манай газетын октябриин 20-ной номерто толилогдоһон байна.

СССР-эй ЦСУ МЭДЭЭСЭНЭ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

...лан зохёолгын, урлан нарийн ...гын дурадхалнууд арадай ...ыда ашаглагдаа.

...хэтэй хамта, промышленнос... хүдэлмэридэ дутуу дунда...дшье бии байна. Жэшээлхэдэ, ...ческэ, прокатна түхеэрэлгэ...дые, электровозуудые, пласт...са ба синтетическэ дабирхай, ...лгын хирпиисэ үйлэдбэрилхэ, ...глэлэй модо зөөхэ, загаhа ба..., радиоприемник ба радиоло...дые, холодильнигууд ба бусад ...н зүйлэй продукци бүтээн гаргаха 9 hарын түсэб дутуу дүүргэгдээ.

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэлэй түгэсхэл дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: промышленна предприятинуудые түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулха хүдэлмэри хэгдэжэ үргэлжэлhөөр. Шэнэ гуримда ороhон предприятинууд түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргээд, продукци худалдалгын хэмжээе нёдондо жэлэй 9 hарынхиhаа 11 процентээр, ашаг олзын— 20 гаран процентээр, ажалай бүтээсые 8 процентээр дээшэлүүлээ.

(ТАСС).

Ороной таряашад ургаса хуряалгаяа дүүргэнтэжэ байна

СССР-эй ЦСУ-гай октябриин ...-ной мэдээнэй ёhоор, хуряагда... таряалангай хэмжээн 100 процент болохо ойротоо. Ургаса хуряалга дүүргэнтэжэ байна. Колхозууд, совхозууд кукурузынгаа hүүлшын миллион гектарые (21 миллионhоо) хуряажа байнхай. 2 миллион үлүүтэй гектар кукуруза ороohон болгохоор хуряагдаба.

Свёклын плантацинууд дээрэхи хүдэлмэри шоморонтонхой. Таряашад 3,5 миллион гектар саахарай свёкло — тарилгынгаа 93 процентые малтаад байна. Үрэ болгогдохо наран сэсэг тарилгын бүхы талмай дээрэhээ сабшагдаа. Хартаабхын 100 гектар бүриин 98-ниинь хуряагдаа. Белоруссиин, Украинын ажахынууд хартаабхынгаа hүүлшын гектарнуудые малтажа байна.

Хлопкошод хүдэлмэреэ дүүргэхэ дүтэлөө. Жэшээлбэл, Узбекистанда 3 миллион үлүүтэй тонно сэбэрлэгдээгүй хлопок суглуулагдаа. Энэ намар техникэ нёдондо-нойхиhоо үлүү ехээр хэрэглэхэ арга олгоо. Орон доторнай 1,3 миллион тонно гэхэ гү, али үнгэрэгшэ намарайхиhаа 38 процентээр ехэ хлопок машинаар хуряагдаа.

Ажахынууд намарай ургамалнуудые урда урдынхиhаа hурагтгүй түргөөр тарижа байна. Орон дотор 37 миллион гектар гэхэ гү, али түсэбэй 91 процентнь таригдаа. Казахстанай таряашад Белоруссиин удаа намарайнгаа тарилга дүүргэхэеэ байна. Украинын таряашад энэ шухала хүдэлмэреэ дүүргэхэ дүтэлөө.

Советскэ Союз дотор 104 миллион шахуу гектар гэхэ гү, али түсэбэй 92 процентнь болохо намарай паар хахалагдаа.

(ТАСС).

Экскаваторай машинист Виктор Павлович Дроздов — Тим...эй цемент-шиферэй заводой ...үү хүдэлмэришэдэй нэгэн. ...н жэлдэ hайнаар хүдэлмэ...жэ, үнэн сэхэ ажалай үль...жэшээ харуулжа ябадаг. ...ан заводой хүдэлмэришэд ...ай Улаан Тугай орденоор ...гдаhантайнь дашарамдуу..., Виктор Дроздовые амар...ба.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

«ЛУНА-12» ЗАМБУУЛИН ХУДАР ТАБИГДАА

ТАСС-ай мэдээсэл

Һарые, hара шадарай дайдые саашадаа шэнжэлхэ программатай захилдуулан, 1966 оной октябриин 22-то Москвагай сагаар 11 час 42 минутада Советскэ Союзhаа Һара тээшэ шэглүүлэгдэн, замбуулинай ракетэ табигдаа.

Тус ракетэ дээрэ «Луна-12» гэжэ автомат-станци тодхогдонхой.

Станциин гол зорилгонь — hарые тойрон ниидэхэ хэмэл одоной оньhон түхеэрэлгэнүүдые саашадаа шэнжэлхэ, hара шадархи дайдада шэнжэлгэнүүдые хэхэ болоно.

Хэгдэhэн хэмжэлгэ тодорхойлгонуудай даб дээрэхи үрэ дүнгүүдhээ харахада, энэ станци хараалагдаhанда дүтэрхы замаар дабшана. «Луна-12» гэжэ станци 1966 оной октябриин 22-то Москвагай сагаар 16 часта Газарай нюрууhаа 45 мянган километрэй зайда, хойто широтагай 20 градус 30 минута, зүүн долготагай 107 градус 42 минута координадуудтай ниидэжэ ябаба.

Дурсагдаhан станцитай радио-холбооной хоёр сеанс хэгдээ. Станци дээрэ тодхогдоhон телеметрэй мэдээнэй ёhоор, аппаратурань haадгүй hайнаар хүдэлнэ.

Газар дээрэ тодхогдоhон, хэмжэн тодорхойлхо тусхай оньhон түхеэрэлгэнүүд станциин ниидэлгые адаглан шэнжэлнэ. Залан ябуулдаг, тоолон тодорхойлдог центртэ ороhон мэдээнүүд шэнжэлэгдэжэ байнхай.

Варшавын вокзалнууд шэнэдхэн баригдана

ВАРШАВА. Удахагүй центральна түмэр замай вокзалай табан дабхар шэнэ байшан Польшын ниислэлдэ баригдажа дүүргэгдэхэ. Энэ байшан мүнөө үе сагай түхэл маягтайгаар баригдаха гэбэл: хүнгэн конструкцинууд, шэл болон алюмини үргэнөөр хэрэглэгдэхэ. Эндэ ороходонь пассажирнуудта аятай зохид байха.

Варшава ерэhэн аяншад абажа ябаhан юумэнүүдээ хадагаламжын газарта түргэнөөр үгэжэ, телеграмма сохижо, hайнаар эдеэлжэ, удаань хэдэхэн минутын турша соо городой түбтэ ошожо шадаха байна.

Окенчедэхи уласхоорондын аэропортын шэнэ авиавокзал жэлэй турша соо миллион пассажирые хүлеэн абажа шадаха юм. Энэ вокзал ойрын жэлнүүдтэ хүдэлжэ эхилхэ. Тус вокзал Европодохи мүнөө үеын эгээн томо агаарай вокзалнуудай нэгэн болохо юм.

(АПН).

АРМЕНИИН ССР. Каджаранска Ленинэй нэрэмжэтэ медномолибденовэ комбинадта үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ тонно молибденовэ концентрадай өөрын үнэ хэдэн зуун түхэригөөр хямдаруулагдаа. Энэ хадаа флотационно машинануудые шэнэдхэн hэльбэхэ, горно-транспортна түхеэрэлгэнүүдые болон канатна харгынуудые наринжуулан hайжаруулха талаар предприятида хэгдэhэн угаа ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн болоно. Зураг дээрэ: комбинадай канатна харгын буулгалгын талмайн үүдэндэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭРШЭ ТҮГЭС МҮРЫСӨӨН

Ленинэй орденто мяха-консер...н завод, цехүүдэй хоорондо Со...засагай 50 жэлэй ойн баярай ...рэмжэтэ коллектив гэhэн нэрэ ...гэдэ хүртэхын түлөө социалис ...рысөөн үргэноор дэлгэрбэ. Тех...ческэ фабрикадуудые үйлэдбэ...дэг цехэйхид энэ мүрысөөнэй ...н табиба. Тэдэнэр 10 hарынгаа ...сэбые болзорhоо урид, эрхим ...мартайгаар дүүргэнхэй.

Мүрысөө үүсхэhэн цехэйхидые ...бинадай бусад коллективүүд ...уунаар дэмжэжэ, шэнэ социа...с уялгануудые абаба. Жэшээл...дэ, пирожки үйлэдбэрилдэг це...йхид жабхаланта hайндэрэй хүндэлэлдэ дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэбые болзорhоо урид дүүргэжэ, 100 мянган пирожки, 100 мянган котлетэ түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилхэ гэжэ шиидэбэ.

Пирожки хэдэг автомадые нарилан оньhожоруулhанай ашаар ажалай бүтээсэ 5 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Тус коллективэйхид эдэ үдэрнүүдтэ абаhан социалис уялгануудаа эршэмтэйгээр бэелүүлжэ байна. Имагтал октябрь hарын түрүүшын хахад соо 13 мянган пирожки болон 16 мянган котлетэ түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилэгдэбэ.

Агуу ехэ Октябриин ойн баярай хүндэлэлдэ зорюулагдаhан ажалай бэлэгүүд тусгаар дэбтэр соо тэмдэглэгдэнэ. Мал үүсэлэлгын заводойхид hарынгаа түсэбые уридшалан дүүргэ. Ажалай бүтээсэ нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, 10 процентээр дээшэлээ. Колбаса болон консервын заводуудай коллективүүд графигаа ахин ажаллана. Мал үүсэлэгшэ Наталья Савинкова, колбаса үйлэдбэрилгын заводой хүдэлмэришэн Екатерина Струнина, механическа цехэй фрезеровщик Михаил Безручко гэгшэд халаанайнгаа даабарие 6 саг соо түгэсхэн дүүргэбэ.

Г. ХАРЧЕНКО.

НЮТАГАЙМ ХҮНҮҮД

Богонихон зураглалнуудай үлхөө

1. «ХЭР БАЙНАШ, САНГАЖАБ?»

Затагар хара нюуртай болошо... хүн тракторай тэргэ дээрэ... hүхирнэ:

— Хэр байнаш, Сангажаб?

Доронь зогсожо байhан гонзо... шара хүбүүн гараайнгаа эр... хургые ёдойлгон үргэбэ:

— Иимэ.

Нээрээшье Сангажаб гэhэн энэ хүбүүе таниха, мэдэхэгүй хүн ...энгын түхэреэн соо хомор ...той.

— Һургуулидаа hураха hаа ...хагүй, юугынь хара ажалтай ...олдожо, хони ямаа адуулжа ...даг хүбүүн агшаб?—гэжэ за...н хүгшэдэй Сангажаб тухай хэ...дэ, нүгөөдүүлынь иигэдэг:

— Үгы, тэрэш hурадаг юм ...бы. Заочно гэгшэ гү?

Сангажаб Санжимитыпов, үнэн... Ким Санжимитыпов Хэжэн... ...совхозой 6-дахи фермэдэ хү...лдэг. Кимэй хээгүй ажал үсөөн ...на. Хаана хүндэ хүшэр болобол — тиишэнь тэрэниие бригада эльгээхэ. Сангажаб — үбэлэй хүйтэнэй үедэ хонишон. Хаврай хатуу хаhада — тракторист. Богонёор хэлэхэдэ, ехэнхи ...нь хонин ажал дээрэ үнгэр... байха.

Иимэ зарим хүнүүдэй ажал хүдэлмэри нюдэндэ элишье бэшэ ...нги байдаг. Нэгэ тээ тусхай ...алтай байгаашань дээрэ ааб ... Зүгөөр алишье ажал хэжэ ...даха, туhалха, хүшэр газарта ...hалсаха хүнүүд хаанашье хэ...тэй байдагынь мэдээжэ. Эгээл ...мэ хүнүүдэй нэгэн — Санжимитыпов Ким. Фермэдэ хёосо хэ...тэй болоно гү, али ойhоо hур... асаржа, hүринүүдые хорёол... хэрэгтэй гү? Сангажабта хан...ты.

Ким мүнөө haял гуша хүрэжэ ...на. Гуша наhан гээшэмнай ...н хүгшэн, дан залуушье наhан ...шэ. Ким ажалай дүршэлтэй ...онхой. Тиимэл хадаа ямаршье ...лда ябахадаа ядадаггүй, ...йн бүтээгээд лэ байдаг гээшэ ...

— Хэр байнаш, Сангажаб?

— Муу бэшэ.

— Һургуулиш хэр ябанаб?

— Хүдөө ажахын дээдэ hургуулиин ветеринарна факультет. 4-дэхи курс. Заочник.

Тракторай тэргэ дээрэ hуугаад, хониной отара ошожо ябана, ерээдүйн ветеринар, ажалша хүн, Санжимитыпов Ким.

2. «ХЭЖЭНГЫН ГОЛОЙ ДОЛГИН

Харанхы hүниин сууряанда
Харьялхань дуулдаа Хэжэнгын
гол,—гэhэн дуунай солгёон аялгын зэдэлэн, клубай сонхын шэлнүүдэй ханхинан доhолшоходо, нэгэ хүнэй гараа дээрэ үргэжэ, хоорые хүтэлэн байхань нюдэнэй урда элихэнээр харагдашадаг.

Энэмнай Дора Захаровна Хамисова гээшэ. Хэжэнгын хоорой хүтэлбэрилэгшэ, Хэжэнгын хүүгэдэй хүгжэмэй hургуулиие даагша.

Дора Хамисова Улаан-Үдын хүгжэмэй училищи дүүргэжэ ерэhээр арбаад жэл шахуу боложо байна. Тэрэ гэhэн сагhаа хойшо Хэжэнгэ тосхоной соёлой хүдэлмэридэ Дора Захаровна хабаадалсаhаар.

1959 ондо Хэжэнгын хоорой Москва орохо эрхэ олоhон габьяадань нүхэр Хамисовагай хубита байха. Һүүлдэ haяшье баhал энэ хоорой Москвада дуугаа ханхинуулхада, Дорын хэhэн оролдолго, анхарал тэндэл харагдаа бэлэй.

Хэжэнгэ тосхоной тэгэндэ ербын бодоhон Соёлой ордоной сонхонууд үдэшэ бүри гэрэлтэй. Эндэ Хэжэнгын хооройхид Октябриин hайндэрэй үдэшэ хүн зондоо концерт харуулха гэжэ бэлдэжэ байна. Буряад, ород, бэшэшье яhатанай дуунууд зэдэлнэ. Хүтэлбэрилэгшэ Дора Захаровна ехэл туха, сүлөөгүй. Нээрээшье тэрэнэй хэхэ юумэ хизааргүй ха даа. Дуунуудай олон номерhоо гадна, хатар, танца эмхидхэхэ хэрэгтэй. Ходол нэгэеэ «налхижа, талхижа» байнгүй, шэнэ шэнэ номернуудые репертуартаа оруулха шухала.

— Энэ ажални өөрым гол хүдэлмэритэй ехэ холбоотой гээшэ ааб даа. Манай хүгжэмэй hургуулида Хори, Чисаана, Дээдэ-Хэжэнгэhээ хүүгэд ерэжэ hурана. Шадабариингаа талаар яhала бэрхэ үхибүүд абтана. Нэгэ класстаа хоёр жэл hууха ушар манайда үгы юм,— гэжэ Дора Захаровна өөрынгөө хүдэлдэг hургуули тухай хөөрэнэ.

Дора Хамисовагай багшалдаг үхибүүд соо ерээдүйн ехэ композитор, пианистнууд ургажа байна аалам? Бу мэдэе. Зүгөөр Хэжэнгын хоорой хонгёо дуунай аялга алишье хэрэгтэнь — багшыншье хүдэлмэридэ, хүтэлбэрилэгшыншье шадабарида айхабтар ехэ эршэ оруулдаг байнал гээ hаа, Дора Захаровна сохом арсахагүй ёhотой.

3. «ҺАЛГАЙБША» УРАН

«Цыден-Еши Батоцыренов — Хэжэнгын МТС-эй эрхим машинист», «1000 гектар хүрэтэр сабшахаб» гэhэн статья «Буряад үнэн» газетэдэ 1950-аад оной эхеэр толилогдогшо бэлэй. Нээрээшье самоходно косилкын жолоошон Цыден-Еши Батоцыреновэй үүсхэлые республикын бүхы машинистнүүд дэмжэн абаа hэн.

Цыден-Еши мүнөө Хэжэнгын совхозой 1-дэхи фермын тракторна бригадын бригадирай орлогшоор хүдэлнэ. Тэрэнэй дүй дүршэлтэй механизатор, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ байhанда hэжэг түрэлтэгүй. Цыден-Ешиин хээгүй ажал, ябаагүй трактор, машина, косилка, мотоор байхагүй. Хайшаашье тэгшэ хүн гээшэл даа.

Хэhэн лэ, ябаhан лэ ажалдаа хэзээдэ урагшаа hанаатай байhандань, хүнүүд тэрэниие ходоодо жэшээ болгон табидаг hэн. Москва выставкэ ошоо, республикын түрүү механизаторнуудай суглаан, зүблөөндэ хэды дахин хабаадалсаа гээшэб? Хүртэhэн шагнал, грамотануудынь тоолоодшье ялай.

...Цыден-Ешитэй уулзанабди. Тэрэ hалгай гараа hарбайна. Юундэб гэхэдэ, нүгөө гарынь үгы юм. Үшөө хэдэн жэлэй саана Хэжэнгын МТМ соо аюул боложо, энэ тарынь ехээр гэмэлтээ hэн.

Мүнөө үрөөhэн гартайшье hаа, Цыден-Еши хэдэг лэ ажалаа хэжэ хүнhөө оройдоошье дутанагүй.

Нэгэтэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Цыден-Ешидэ хүнгэн ажал дурадхаа hэн.

— Ши бэеэ гамна. Барагшаг ажал байна.

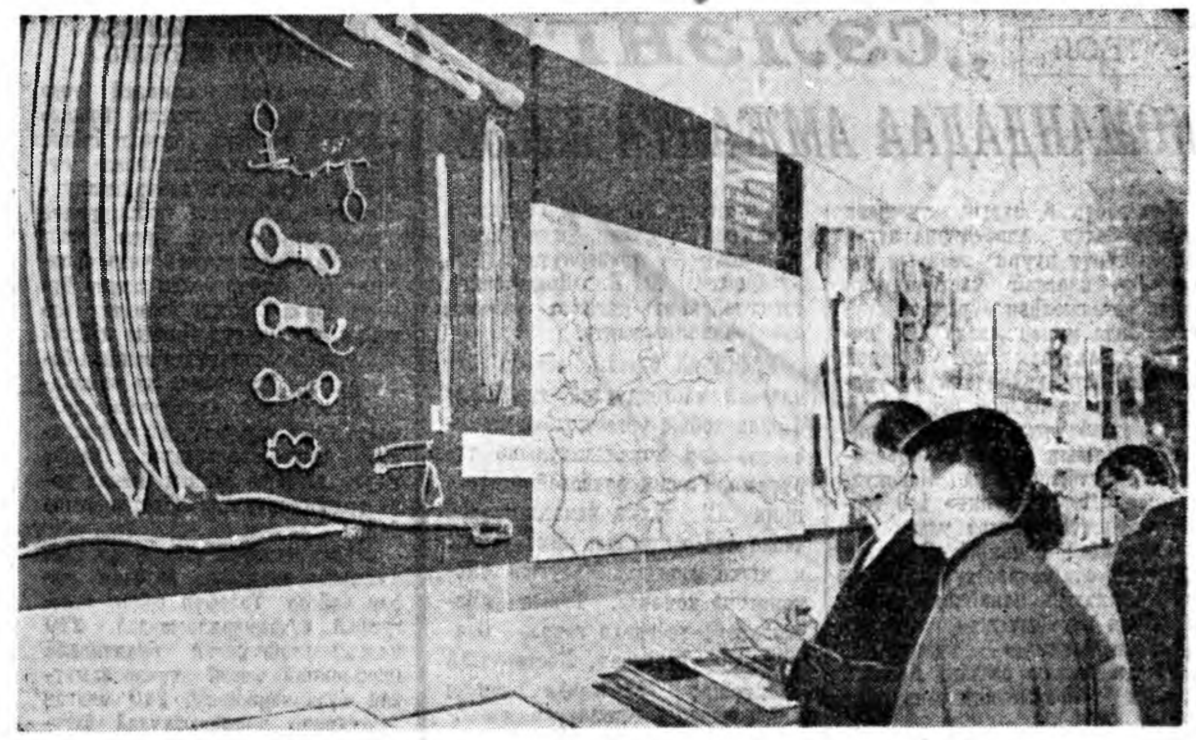
— Үгы даа. Эндүүрнэт. Хэhэн лэ ажалдаа ябаагүйдөө аргамгүй. Хэжэ hурахаб. Яашаха hэмбиб,— гэжэ Батоцыренов харюусаа hэн.

Цыден-Еши hалгай гараараа юушье хэхэ. Дархалха, урлаха. Машинашье жолоодохо. Мүнөө тэрэнэй бригада совхоз соогоо түрүү. Нажар. намарай хүдэлмэриие hайн дүүргэжэ гараhандань тэрэнэй олохон механизатор хүдөө ажахын Бүхэсоюзна үдэртэ магтаал, шагналда хүртөө.

Урагшаа hанаатай хүн лэ хэзээндэ түрүү ябахадаа, ажал хэжэ оролдоходоо, сэдьхэлээ ханадаг бэшэ аал? Тиимэшүүлэй нэгэн Цыден-Еши Батоцыренов Хэжэнгэдээ суутай.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Хэжэнгэ.

МОСКВА. «Энээниие мартажа болохогүй» гэhэн выставкэ СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Түбэй музей соо нээгдээ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ немец-фашис эзэмдэгшэдэй хэhэн зэрлиг аашанууд тухай материалнууд эндэ табигданхай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фашис зэрлигүүдэй хүниие зобоодог туляадаг зэр зэмсэгүүд.

ТАСС-ай фотохронико.

МОСКВАГАЙ ГОЛ ШЭГЛЭЛДЭ

Константин РОКОССОВСКИЙ; Советскэ Союзай маршал, 16-дахи Армиин командалагша байhан

Немец фашистнуудай сэрэгэй Москва шадар үй бута сохигдоhоор 25 жэлэй ойе совет арад 1966 оной декабрь hарада тэмдэглэхэнь.

«Московский рабочий» гэжэ хэблэл партиин түүхэ шэнжэлхэ КПСС-эй МК ба МГК-гай институдай бэлдэhэн «Москвагай түлөө болоhон тулалдаан» гэhэн ном гарахань. Совет оронооймнай ниислэл шадар болоhон тулалдаанда бодото бэеэрээ хабаадалсаhан алдар солото полководецууд, генерал болон офицернүүд, хүсэ ехэтэ буу зэбсэгүүдые бүтээгшэд, Москвагай партийна, советскэ, комсомольско хүдэлмэрилэгшэд тэрэ ном бэшэhэн байна.

«Москвагай түлөө болоhон тулалдаан» гэhэн ном соо толилогдохо Советскэ Союзай маршал Константин Рокосссовскиин статья бага болгогдон, уншагшадай анхаралда үгтэбэ.

...Немец- фашистнуудай сэрэгэй Москвада добтолго октябрь hарын hүүл багаар панхаруудтажа эхилбэ. Гитлерэй генералнууд Германи руугаа илалтын мэдээсэл, солдадуудынь түрэлхидтөө бэшэг эльгээhээр байhан. Фашис сэрэгэй ноёдой hайрхуу мэдээсэлнүүдтэ солдадуудай бэшэгүүд горитойхон заhабари оруулжа захалаа. «Энэл тулалдаан hүүлшынхитнай гэжэ бидэндэ хэлэhэн байгаа. Теэд дайлалдахые үшөөл баалана. Хэзээ энэнь дүүрэхэ юм, шудхэр мэдэг» гээд солдат Геляинг 1941 оной октябриин 22-то өөрынгөө hамганда бэшэhэн юм.

Совет сэрэгшэдэй обороно нягта, бэхи болонхой. 16-дахи арми эзэлээд байhан мужаагаа бүри бүхэлжэ ороо. Ушарынь гэхэдэ, дайсан хүсэеэ нэмээгээд, добтолгоёо дахин үргэлжэлүүлхэнь гэжэ мэдэжэ байгаабди.

Дайсан сэрэг болон техникээр бидэнhээ олон байжа, тодорхойлон хэлэбэл, танк, артиллери ба авиацяар маанадые ехэхэн бэрхэшээлтэй байдалда оруулhан гээшэ. Ниислэл хотодоо оруулхагүйн, дайсанай добтолгодо шанга сохилто үгэхын тула айхабтар ехэ хүсэлэл гаргаха хэрэгтэй байhан.

Гитлеровецүүдэй Москвада хоёрдохи добтолгоёо эхилтэрнь 16-дахи армида шэнэ частьнууд үгтөө. Дүй дүршэлөөр баян генерал А. П. Белобородовой хүтэлбэри доро ерэhэн Сибириин гүйсэд бүридхэлтэй 78-дахи стрелково дивизи яhалахан нэмэлтэ хүсэн боложо үгэhэн гээшэ. Москва шадар болоhон тулалдаанда энэ дивизи тон ехэ үүргэ дүүргэhэн юм. Тэрээнhээ гадна, танкова частьнуудаар, артиллереэр армимнай хүсэд хангагдаба. Мүн авиацишье добтолгоёо түргэдхэжэ ороо.

Үдэр, hүниие илгангүйгөөр бүхы фронт дээрэ траншей, окопууд малтагдажа, танкнуудта сохилто үгэхэ районууд, эмхи гурим байгуулагдажа, буу зэбсэг нэмээн үгтэжэ байба.

Дайсанай хүсэеэ элсүүлэн табиха хэрэгтэ haад тохёолдуулхын тула таатай зохид газарhаа сохилто үгэхэ хэрэгтэй. Дайсанай эзэлээд байhан Скирманово тосхониие буляан абаха тон шухала hэн. Ушарынь, дайсан тэндэhээ бидэнэй алишье түхеэрэлгэ буудаха, дуратай сагтаа Волоколамска шоссе дээрэ хүнгэхэнөөр гараха аргатай байгаа. Скирманово тосхониие абаха даалгабари 18-дахи дивизидэ үгтөө. Тэрэ дивизидэ артиллериин нэгэ полк, реактивна миномёдуудай («катюшануудай») хоёр дивизион нэмэжэ үгтэhэн бэлэй.

Ноябриин 12-ой эртэ үглөөгүүр артиллериин ехэ буудалгын hүүлээр добтолго эхилбэ. Зүгөөр манай добтолхо замда «катюшанууд» түрүүшынхеэ хэрэглэгдэhэн байба. Бүхэли үдэр, ута hүни шанга тулалдаан үргэлжэлбэ. Ноябриин 13-да манай частьнууд Скирманово тосхондо сүмэрэн ороо. Тосхон шадарай хотогор газарта дайсанай тон олон танк, буу зэбсэг, автомашина, бусад техникэ үй бута сохюулаа, хэдэн зуун фашис эзэмдэгшэд алуулаа. Ноябриин 14-нэй үглөөнhөө Козлово тосхоной түлөө тулалдаан эхилжэ, үдэшэн тээ 18-дахи дивизи тэрэ тосхониие сүм сүлөөлжэ шадаа.

Ноябриин 15—16-да гитлеровецүүд добтолгоёо дахин hэргээбэ. Ниислэл хотымнай баруун-хойто зүгтэ шанга тулалдаан болоо. Дайсанай 4-дэхи танкова группын сэрэгшэд манай 16-дахи армиин урдаhаа тулган табигдаhан байгаа.

Генерал-майор И. В. Панфиловай командалhан 316-дахи стрелково дивизиин, генерал-майор Л. М. Доваторай морин сэрэгшэдэй, М. Е. Катуков, Ф. Т. Ремизов гэгшэдэй командалhан танкова бригадануудай хэhэн баатаршалгануудые арад зомнай хэзээдэшье мартахагүй. Тэдэ частьнуудай сэрэгшэд ноябриин 16-да дайсанай танкнуудай дабшалтые халхалжа үгэhэн.

Волоколамскhаа зүүн-урагшаа оройдоо долоон километртэ дайсанай хаяhан танкова ехэ хүсые 1.075-дахи стрелково полкынхид угтаhан байна.. Түмэр замай Дубосеково гэжэ разъезд дээрэ 28 герой-панфиловецууд политрук Клочковой хүтэлбэри доро дайсанай 50 танктай дүрбэн часай туршада тулалдахадаа, үзэгдөө дуулдаагүй баатаршалга гаргаhан юм. «Россин ехэшье haа, сухариха газар үгы: хойномнай Москва» гээд политрук Клочковой хэлэhэн, арад зоной дунда үргэнөөр тараhан үгые эндэ дурдахагүйн аргагүй.

Ноябриин тэн багта манай армида ехэл бэрхэшээлтэй байдал тохёолдоhон. Алдар суuда гараhан 316-дахи дивизиин командир И. В. Панфилов дайшалхы уялгаяа дүүргэhээр байтараа дайсанай hомондо дайрyулан унаа.

Дайсанай Москвада дүтэлхэ бүри ниислэл хотоёо хамгаалагшадай хүсэ шадал улам ургажа эхилээ. Тэрэ үедэ Волоколамска шоссе урда тээhээнь хамгаалжа байhан 289-дэхи артиллерийскэ полк онсо илгарhан байха. Ноябриин хоёрдохи хахадта манай хүршэ генерал Д. Д. Лелюшенкын командалжа байhан 30-дахи армиин сэрэгүүдтэ добтолго хэhэн фашистнууд 16-дахи армиин баруун флангые тойроод, Клин городой хойто зүгhөө сүмэрэн орожо захалаа. Клин городые хамгаалхын тула фронтын командовани хоёр армиин частьнуудhаа тусхай бүлэг бүридхэжэ, командираарнь минии орлогшо байhан генерал-майор Ф. Д. Захаровые томилбо. Тэрэ бүлэгтэ ороhон 126-дахи стрелково дивизи, 24-дэхи морин сэрэгэй дивизи, 8-дахи, 25-дахи танкова бригаданууд дайсанда хэрэгтэй сохилто үгэжэ, илангаяа танкнуудыень ехэхэн гээлтэдэ оруулжа шадаhан.

Клинэй түлөө тулалдаан ноябриин 22—23-да эгээл ехээр шангадаа. Энэ үедэ генерал Захаровтай би город соо байhанби. Ямаршье хэмжээ абахадамнай туhа боложо үгөөгүй, хүсөөр ехэ дайсад бидэниие яаха аргагүй түрижэ эхилээ. Тиин ноябриин 24-дэ Клин город, 25-да — Солнечногорскые алдаха баатай болоо hэмди.

Эгээл энэ үедэ Солнечногорскын оршондо айхабтар шанга тулалдаан эхилшоо. Дайсан тэндэhээ Москвагай, Ленинградска шоссе руу сэхэ буудажа захалба. Эндэ 16-дахи армиин сэрэгшэд дайсантай нилээд хатуу уулзалга хэhэн бэлэй. Тиигэhээр байтар шиидхэхы үдэрнүүд ерээ даа. Хаа хаанагүй, Волоколамска, Ленинградска шоссейнүүд дээрэ тон хүндэ шуhа ехэтэ тулалдаанууд боложо байгаа. 18-дахи, 78-дахи стрелково дивизинүүдэй, Е. Е. Катуковай 1-дэхи гвардейскэ танкова бригадын сэрэгшэдэй хэhэн баатаршалгые онсо тэмдэглэхэ шухала.

Хүйтэнэй болохоhоо урид Москвае эзэмдэн абаха эрилтэ Гитлер өөрынгөө сэрэгтэ табижа байhан. «Центр» гэжэ нэрлэгдэhэн арминуудай бүлэгэй командовани тэрэ эрилтыень дүүргэхын түлөө ехэ оролдолго гаргаа hэн. Гэбэшье, Москвае эзэлхэ гэhэн дайсанай түсэбэй дүүргэгдэхэ хуби заяан байгаагүй. Ноябриин hүүл багта фашистнуудай хүсэ шадалай hуларжа эхилhэниинь мэдэгдэжэ захалаа. Бүхэли сүүдхэ, заримандаа хэдэн сүүдхэ соошье 3—5 километрhээ дээшэ дайсанда дабагдахая болёо. Манай сэрэгшэд бүри шангаар тулалдадаг болобо. Совет сэрэгшэд тулалдаагаа үсэд нэтэрүүгээр үргэлжэлүүлэн байжа, Клязьма голой эхинhээ Истра гол хүрэтэр рубеж бүхөөр эзэлээ. Гитлеровецүүд олохон участогта сүмэрэн орохые hэдээшье haа, юушье бүтээжэ шадаагүй. Добтолго хэхэ гол хүсэнэйнь хахад сэрэгшэд, тон олон машина, техникэ үгы хэгдээ.

Манай армиин эзэлжэ байhан участогта дайсан Москвада сүмэрэн орохо hэдэлгэ ноябриин 30-да hүүлшынхеэ хэhэн юм. Айхабтар ехэ гарза, гээлтэдэ орожо байгаад манай зарим частьнуудые сухарюулан, Москвада бүри дүтэлжэ шадаа. Хэды дүтэлбэшье, фронтыемнай дабажа, ниислэл хотодомнай харгы нээжэ шадаагүй hэн.

Тулалдаанай үедэ элдэб бэрхэшээлнүүд тохёолдоо: маневр, контро-добтолго, гэдэргээ сухарилга оло дахин хэбэшье haа, армиин частьнуудай хоорондохи холбоо барисаан таhалдангүй, фронт дээрэ эгээл бэрхэшээлтэ байдалай тохёолдоод байхада оронооймнай Верховно главнокомандалагша Сталин нэгэтэ бэшэ бодото байдалаарнай hонирходог байhан. «ВЧ» гэдэг хэлхеэ холбоогоор юунэй боложо байhые тэрээндэ элидхэгшэ hэм. Бэрхэшээлдэ ороод байhан командирай бодото байдал зүбөөр ойлгодог байhан тула Сталин хэдэхэн үгөөр хүнэй хүсэ зориг бадаруулжа шададаг бэлэй. Тиимэ хөөрэлдөөнэй hүүлээр арми дотор алишье юумэн урагшатай hайнаар бүтэгшэ hэн. Главнокомандалагшын туhаламжа заримандаа тиимэ ехэшье бэшэ haа, бидэниие бүхы хэрэгтэ баярлуулдаг байгаа. Үнэхөөрөөл тон хүндэ, хүшэршье байhан гээшэ.

Фронт дээрэ дайсадтай тулалдажа байhан сэрэгшэдэй эрилтэ болон байдалда Генеральна штабай начальник, Советскэ Союзай маршал Б. М. Шапошников ехэ анхаралтайгаар хандадаг байhан.

1941 оной декабриин 2—4-нэй үдэрнүүдтэ Москвада баруун хойто зүгhөө Гитлерэй сэрэгшэдэй добтолгодо эсэс табигдаhан гээшэ. 16-дахи армиин сэрэгүүд Волокаламска, Ленинградска шоссейнүүд дээрэ бүхэ гэгшээр оборонодо оробо. Мүн фашистнуудшье баhал оборонодо орожо, совет оронооймнай ниислэлэй үүдэ hахин үбэлжэхэ гэжэ бодоhон байгаа ха. Гэбэшье, тэдэнэр Верховно Главнокомандованиимнай богонихон болзор соо шухала хэмжээнүүдые бэелүүлэн, Москва шадар добтолгодо хэрэгтэй ехэ хүсэ элсүүлхэ гэжэ огто hанаагүй.

Тэрээхэн үе соо Баруун фронт сэрэгэй ехэ соединенинүүдээр хүсэлдүүлэгдээ. Мүн манайшье армида шэнэ хүсэн нэмээгдээ. Тодорхойлон хэлэбэл, гвардейскэ найман минометно дивизион, танкнуудтай тэмсэхэ артиллериин долоон полк, ехэ хүсэтэй гаубицануудай полк, тусхай хоёр полк манай мэдэлдэ үгтөө. Дайшалхы хүсэтэ техникэ абахадаа ехээршье баярлаhан, оронойнгоо промышленностиин сэрэгэй журамда оруулагдаhаниие мэдээ бэлэйбди.

Декабрь соо нэмэжэ ерэhэн частьнуудай сэрэгшэд шэнэ буу зэбсэг hайнаар шудалhан, дай хэхэ шэнэ дүршэлтэй танилсаhан байгаа. Богонёор хэлэхэдэ, дайсанда добтолго хэхэ бүхы арга боломжо хангагдаба. Удангүй добтолгошье эхилээ. Тэрэниие эхилхэ хуби заяан И. В. Панфиловай нэрэмжэтэ 8-дахи гвардейскэ дивизиин сэрэгшэдтэ тудаа бэлэй.

Добтолго эхилхэдээ нэн түрүүн түмэр замай Крюково станци сүлөөлхын түлөө захалба. Дайсанай обороно айхабтар бүхэ. Удаа дараалан юhэ дахин добтолго хэгдээ. Дайсадай хоёр полк үгы хэhэнэй удаа тэрэ станци эзэлэгдэбэ. Һүүлээрнь 16-дахи арми Баруун фронтын состав соо добтолгоёо үргэлжэлүүлэн, Истра городые сүлөөлэлсэбэ.

Декабриин 18—20-ной үдэрнүүдтэ Волокаламск город сүлөөлэн, Руза, Лама голнуудта туласа ерэгдээ. Дайсан тэрьедэхэеэл мэдэнхэй. Гэбэшье, фашистнуудай эзэмдэжэ байhан газарнуудта үбгэд, хүгшэд ба үхибүүдые гам хайрагүйгөөр алаhаниие харахадаа, хүнэй досоо тэсэхээр бэшэ боложо, уур сухал улам ехээр хүрэгшэ hэн. Декабрь hарын hүүл багаар Баруун фронтын сэрэгшэд хэдэн арбаад город, хэдэн зуун тосхониие дайсанай эзэмдэлгэhээ сүлөөлжэ, Москвада тохёолдоhон аюул усадхагдаа бэлэй.

Москва шадар немец фашистнуудай сэрэгые үй бута сохихо хэрэгтэ Москвагай партийна организаци ехэ үүргэ дүүргэhэн юм. Ниислэлэй хүн зониие элсүүлэн, фронтдоо бүхы талаар ехэ туhаламжа хүргэhэн түүхэтэй. Москвагай хэдэ мянган коммунист болон комсомолшууд дайсанай тылдэ партизанууд болоод, ехэ ажал ябуулга хэhэн гээшэ.

...Немец фашистнуудай эзэрхэг түримхэйшүүлэй Москва шадар hамна бута сохигдоhоор 25 жэл үнгэрбэ. Город тойроод малтагдаhан окопууд, бомбын тэhэрhэн нүхэнүүд үни хада булагданхай. Ниислэл хотомнай тэрэ үеынхиhөө бүри гоё hайхан болоо. Эхэ оронооймнай ажалшад түрэл коммунис партиингаа хүтэлбэри доро коммунизм тээшэ бата найдамтайгаар дабшажа ябана.

(АПН).

ФУТБОЛ

„СЭЛЭНГЭ“ КОМАНДАДАА АМЖАЛТА ХҮСЭЕ

Футболоор 6 һарын туршада Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонодо түрүү һуури эзэлхын түлөө «Б» классай мастернуудай дунда үргэлжэлһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Эндэ мүнөө жэлдэ 16 команда хабаадаһан юм. Сезоной дүүрэтэр али командань түрүүлжэ, зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэб гэжэ элирээгүй байһан. Һүүлшын нааданда Красноярскын футболистнууд Новокузнецкын «Металлургиие» 1:0 тоотойгоор шүүһэнэйнгээ удаа түрүүлжэ ябаһан манай «Сэлэнгэ» командые очкогоороо хүсэһэн байна. Тиихэдэнь манайхид сохижо оруулһан бүмбэгынгөө тоогоор красноярскынхидта булигдажа, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Красноярскын «Локомотив» чемпион болоо.

Тиигэбэшье, манай «Сэлэнгэ» команда красноярскынхидтай хамта саашадаа үргэлжэлхэ ехэ нааданда хабаадаха эрхэ олоо бшуу. Тиигэжэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэ анха түрүүшынхеэ иимэ үндэр һуури эзэлбэ ха юм. Урдань нэгэтэшье Буряадай футболистнууд иигэжэ нэрэ солодо гараагүй байһан юм. Үнгэргэһэн 30 нааданайнгаа 17-ень шүүжэ, 9 наадандаа тэнсэжэ, оройдоол 4-дэнь шүүгдээ. 51 бүмбэгэ сохижо оруулаа. 20 бүмбэгэ өөрынгөө ворота руу алдаа. Ехэл һайн үрэ дүн! Хэрбээ хабар түрүүшынгээ наадануудые Алас-Дурна зүгтэ эрхим һайнаар үнгэргэһэн байгаа һаа, магад мүнөө түрүүлһэншье байха һэн бэзэ. Тиихэдэ гурбан наада үнгэргэхэдөө, оройдоол 2 очко абажа ерээ һэн. Зонын залуу командануудай нэгэн Находкын «Рыбагта» шүүгдэшоо һэмнай. Шалтагынь хадаа тэрэ үедэ манай командын хамгаалгын лини үшөө һайнаар эмхидхэгдээгүй байгаа. Тэрээнһээ боложо түрүүшын хахад жэлтэ 4-дэхи һуури эзэлээ һэн. Наадануудайнгаа үедэ хамгаалгынь лини хүсэндөө ороо һэм шуу. Хоёрдохи хахад жэлдээ «Сэлэнгэ» эрхим һайнаар наадаа. Түрүүшын хахад жэлдэ 20 очкотой болоһон байгаа һаа, хоёрдохи хахадтань 23 очко абаһан байна. Илангаяа һүүлшынгээ наадануудые эрхимээр үнгэргөө. «Сэлэнгэ» командын иимэ үндэр һуури эзэлэлгэдэ — тренернүүд В. В. Зубаревич, Ю. К. Поздоровкин гэгшэдэй хамаг һаналаа табижа, оролдоһониинь элитэ.

РСФСР-эй 6-дахи зонодо «Б» классай мастернуудай дунда хабарһаа хойшо үргэлжэлһэн мүрысөөндэ али командануудынь түрүүлжэ, Россин футболой федерациин 12 эрхим командануудай тоодо оробоб гэхэдэ, иимэ байна: нэгэдэхи зонодохи Калугын «Локомотив» команда, Тулын «Металлург»; хоёрдохи зонодо Владимирай «Трактор», Костромагай «Текмаш»; гурбадахи зонодо Куйбышевай «Металлург», Таганрогой «Торпедо»; дүрбэдэхи зонодо Орджоникидзын «Спартак», Новороссийскын «Цемент»; табадахи зонодо Свердловскын «Стрела», Йошкар-Олагай «Спартак»; һүүлшын манай зонодо Красноярскын «Локомотив», Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» команданууд эрхимлэбэ. Эдэнэр өөһэд хоорондоо РСФСР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын ба «А» классай хоёрдохи группада орохо эрхэ олохын түлөө октябриин 21-һээ наадажа эхилбэд. Тэдэниие дүрбэн группа болгожо һалгаанхай. Мүнөө манай «Сэлэнгэ» Хойто-Кавказай Орджоникидзе городто тэндэхи «Спартак», Свердловскын «Стрела» командануудтай наадажа байна. Октябриин 21-дэ «Стрела» командатай түрүүшынхеэ наадажа, 2:2 тоотойгоор тэнсэбэ. Нэгэ группа соо ороһон команданууд өөһэд хоорондоо хоёр дахин уулзажа, октябриин 31 болотор дүүргэхэ ёһотой юм. Һүүлдэнь группа бүхэн соо түрүүлһэн 4 команда Орджоникидзе городто сугларжа, ноябриин 3-һаа 13 болотор өөһэд хоорондоо олимпийскэ системээр наадаха. Тэдэ дүрбэнэй түрүүлһэн хоёрынь Россин чемпионой алтан, мүнгэн медальнуудта хүртэжэ, «А» классай хоёрдохи группада орохо болоно.

Саашанхи наадануудаа эрхим һайнаар үнгэргэхыень «Сэлэнгэ» командадаа амжалта хүсэе!

В. ЖАМБАЛОВ.

1966 ондо РСФСР-эй зургаадахи зонын „Б“ классай командануудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөнэй дүн

Команданууд	нааданиинь	шүүһэниинь	тэнсэһэниинь	шүүгдэһэниинь	бүмбэгын тоо	очко
1. «Локомотив» Кр.	30	17	9	4	54—18+36	43—17
2. «Сэлэнгэ» У-У.	30	17	9	4	51—20+31	43—17
3. «Океан» Вл.	30	17	4	9	52—37+15	38—22
4. «Старт» Ан.	30	13	12	5	37—24+13	38—22
5. «Шахтер» Пр.	30	14	10	6	26—14+12	38—22
6. «Авангард» Км.	30	11	13	6	32—25+ 7	35—25
7. «Металлург» НК	30	9	15	6	26—25+ 1	33—27
8. «Цементник» СП	30	11	8	11	39—37+ 2	30—30
9. «Рыбак» Нх.	30	8	12	10	25—32— 7	28—32
10. «Ангара» Ир.	30	7	13	10	21—29— 8	27—33
11. «Иртыш» Пв.	30	8	9	13	19—37—18	25—35
12. «Забайкалец» Ч	30	8	8	14	35—33+ 2	24—36
13. «Торпедо» Рб.	30	8	7	15	30—39— 9	23—37
14. «Амур» Бл.	30	7	8	15	26—38—12	22—38
15. «Прогресс» Б.	30	7	6	17	29—59—30	20—40
16. «Труд» Кс.	30	3	7	20	10—45—35	13—47

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Мүрысөө үүсхэгшэд» гэһэн гаршаг доро Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозой директор Ц-Д. Доржиевай статья; СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл; КПСС-эй обкомой бюрогой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол; түрэл орон доторнай.

Хоёрдохи хуудаһанда: Мелиорациин хүдэлмэри тухай нүхэр Ишигеновэй статья; Облпрофсоведэй V пленумһээ; «Коммунист тухай хөөрөөн» гэһэн гаршаг доро Б. Машкиновай очерк.

Гурбадахи хуудаһанда: Хилын саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд;

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Манай айлшад»—«Знамя» журнал; сонсхолнууд.

«Вьетнамһаа США-гай бүхы сэрэгүүдые дары түргэнөөр гаргаха»,— гэһэн плакадуудые бараад Льежэй (Бельги) эдир залуу хүбүүд, басагад городойнгоо үйлсэнүүдээр ябажа гараа. Голландиин, Франциин, Англиин болон Баруун Германиин залуушуулай түлөөлэгшэд демонстрацида хабаадалсаа.
АДН-эй—ТАСС-ай фото.

ЯПОН ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ НАМАРАЙ ДОБТОЛГО

Японда хабар, намарай үедэ ангиин шанга тэмсэл боложо эхилһээр 15 жэл болоод байна. Ажал хэхэ, демократическа сүлөөтэй байха, амгаланаар ажаһууха эрхэеэ бэелүүлхэ гэжэ ороной хүдэлмэришэн анги, бүхы ажалшад эдэ тэмсэлнүүдэй үедэ оролдодог юм. Хабар болон намар бүхэндэ орон дотор болодог эдэ шанга тэмсэлнүүд Японда дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ заншал болошонхой. Энэ тэмсэл хүдэлмэришэдэй «хабар», «намарай» добтолго гэжэ газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ нэрлэгдэдэг. Мүнөө намар хэгдэжэ байһан тэмсэл урда урдынхинуудтаа орходоо ондоо байна.

Мүнөө намарай добтолгодо япон ажалшад эртээнһээ бэлэдхэл хэһэн байгаа. Телефон болон телеграфай хүдэлмэрилэгшэдэй 210 мянган гэшүүнтэй бүхэяпоной профсоюзай, энгэй түмэр замуудай хүдэлмэришэдэй 240 мянган гэшүүнтэй профсоюзуудай бүгэдэ ниитын федерациин, Японой нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай федерациин, профсоюзна бусад нэгэдэлнүүдэй съезднүүд июль һарада болоһон байна. Эдэ съезднүүд экономическа эрилтэнүүдые бэелүүлхын түлөө (салин хүлһэ дээшэлүүлхэ, ажалай эрхэ байдал һайжаруулха гэхэ мэтэ) тэмсэлэй үргэн программа зүбшэн хэлсэхэһээ гадна, Вьетнамда США-гай хэжэ байһан бузагай муухай дайн байлдаае, Вьетнамай Демократическа Республикын амгалан городууд болон тосхонуудые зэрлигээр бомбодолгые, Азиин болон Алас-Дурна зүгэй арадуудта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулганууд болон хорото аашануудые гаргахын тулада Японой газарые американ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэрэглэлгые уур сухалтайгаар буруушаагаа.

Һалбаринуудай профсоюзуудай съезднүүдэй боложо дүүрэһэнэй һүүлээр Японой профсоюзуудай Генеральна Соведэй (СОХИО) — бүхы эмхидэнги ажалшадай хахад шахууень өөрынгөө зэргэдэ нэгэдүүлдэг ороной профсоюзна тон томо нэгэдэлэй 31-дэхи съезд болоо. Орон дотор хүдэлмэришэн ангида угаа орёо оршон байдалай тогтоод байһан үедэ, Вьетнамда Америкын хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгаһаа уламжалан, уласхоорондын байдалай хурсадажа байһан эрхэ байдалда энэ съезд үнгэрөө. Имагтал һүүлшын жэлнүүдтэ ороной нүүрһэнэй бассейнуудһээ 170 мянга шахуу хүн үйлсэнүүдтэ хаягдаа. Энэ хадаа капиталис «уралан нарижуулгын» хойшолон болоно гээшэ. Дундуур болон жэжэ предприятинуудай хүдэлмэришэд бэрхэтэй байдалда ороо. Азида американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй хэдэг ябуулганuудта, илангаяа Вьетнамда США-гай хэжэ байһан дайн байлдаанда туһалха үүргэ дүүргэдэг политикые правительствын бэелүүлгэһээ уламжалан, ажалшад бүри ехээр дураа гутадаг, һанаагаа зободог болонхой. Үнэндөө энэ орон хадаа Вьетнам эльгээгдэдэг американ солдадууд болон сэрэгэй ашаануудые буулгадаг, ашадаг бааза болгогдонхой. Американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү, энэ уршагта аашадань Японие татан оруулалсаха ябадалда эсэргүү тэмсэл хэнгүйгөөр, эб найрамдалай, Японой бэеэ даанхай болон аюулгүй байдалай түлөө тэмсэл хэнтүйгөөр өөһэдынгөө экономическа эрилтэнүүдые хамгаалан хангуулжа шадахагүйбди гэжэ ороной ажалшад хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү һайнаар ойлгодог болоо.

«Ханой болон Хайфонниие Америкын бомбодолгодо эсэргүү тэмсэл шангадхаха тухай» резолюциие СОХИО-гой съезд нэгэн дуугаар батлан абаа һэн. Тиихэдэ Вьетнамда Америкын хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүгээр арбаад миллион хүнэй гар табюулха политическэ үргэн кампани дэлгэрүүлхэ гэжэ съезд шиидхээ һэн. Тэмсэжэ байгаа вьетнам арадта материальна болон бусад туһаламжа үзүүлхын тулада мүнгэ зөөри суглуулха гэжэ съезд шиидхээ һэн.

Август—сентябрь намарай забастовочно байлдаа хэхэ һаранууд байхаһаа гадна, Индохитадта, хамагай түрүүндэ Вьетнамда, США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүү, американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада туһалха зорилготой правительственна политикада эсэргүү олониитын манифестацинуудай үнгэргэгдэһэн һаранууд болоһон байна. Эдэ бүгэдын түгэсхэлдэ ажалшадай болон бүхы демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулга хэгдэжэ, октябриин 14-дэ городууд болон тосхонуудай үйлсэнүүдтэ хэдэн зуу мянган демонстрантнууд гараа.

Эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай болон дайнай түсэбүүдтэ хамтынгаа хүсөөр сохилто хэхые, Вьетнамай баатарлиг арадта туһаламжа үзүүлхые ороной коммунис болон социалис партинуудай, бусад демократическа хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд уряалаа. Японой хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ үзэгдөөгүй ябуулга—бүгэдэ ниитын стачка хэхэ гэһэн заабариие өөрынгөө бүхы һалбаринуудай профсоюзуудта Профсоюзай Генсовет үгэһэн байна. Энэ стачка Вьетнамда американ империализмын хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүгээр гол түлэб шэглүүлэгдэнхэй.

Бүгэдэ ниитын стачка октябриин 21-дэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан байгаа. Харин правительство хадаа тэрээндэ хабаадагшадые уридшалан занажа ороһон байха юм.

«Вьетнамдахи дайнда эсэргүү бүгэдэ ниитын забастовкые октябриин 21-дэ үнгэргэхэ түсэбые хамаагүйгөөр хаража байха хүсэлэнгүйбди»,—гээд Министрнүүдэй кабинедэй генеральна секретарь Аити мэдүүлһэн байна. Ажалай министр Яматэ, либерально-демократическа зонхилхы партиин генеральна секретарь Танака мүн лэ заналта хэһэн үгэнүүдые хэлэһэн байха юм.

Зонхилхы этэгээдүүдэй заналтануud ажалшадые айлгажа шадаагүй. Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй ябуулгые болюулха оролдолго гаргаха, энэ дайнда Японой туһалалгада эсэргүүсэн тэмсэхээр шиидэнги байһанаа түмэр замшад, химигүүд, металлистнууд болон гүрэнэй алба хаагшад батлан гэршэлһэн байна. Октябриин 21-нэй стачка—Япон ажалшадай намарай добтолгын эгээн лэ дээдэ шатань болоно. Энэ стачка эб найрамдалай болон ажабайдалые һайжаруулхын түлөө бүри оролдосотой шанга тэмсэл саашадаа хэхэ эхин боложо үгэнэ.

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

ГУРБАН ТАЛЫН ХЭЛСЭЭН

США-гай, Англиин болон Баруун Германиин түлөөлэгшэдэй хэлсээн Бонндо октябриин 20-до эхилээ. Энэ гурбан талын хэлсээндэ хабаадагшад урматай хүхюутэй байгаа ёһотой гэжэ этигэхэнь бэрхэтэй. Эдэ хэлсээнүүд удаан саг соо үргэлжэлхэ, бэрхэтэйшэг байха гэжэ элирэнхэй, мүн амжалтатайгаар дүүрэхэ гэжэ хүлеэхыншье аргагүй.

Баруун Германиин газар дээрэ байһан американ болон Англиин сэрэгүүдые барижа байлгын гаргашын зарим хубиие Баруун Германиин түлэлсэхэ тухай асуудал хэлсээнэй гол асуудалынь болоно. Энэ асуудал Англиие илангаяа ехээр һонирхуулна: 61 мянган солдат болон офицертэй «Рейн дээрэхи британска арми» гэдэгые барижа байханъ валютын талаар бэрхэшээлдэ орожо байһан энэ орондо бэрхэтэй хэсүү. Тэрэниие барижа байха гаргашын гансахан лэ валютна талань энэ жэлдэ 94 миллион фунт стерлинг болоһон байха юм. Эдэ гаргашануудай валютна хубиинь түлэхэ тушаа эрилтэ Бонндо англичанууд хэдэг болоһоор үнинэй. Тэдэнэр сэбэр мүнгөөр гаргажа үгэхэ эрилтэ хэнэгүй: харин буу зэбсэг түхеэрхэ захилнуудые Англида хэдэг болохыень Баруун Германиие баадхана. Хирэ хирэ болоод лэ иимэ хэлсээнүүд батлагдадаг гэбэшье, боннско засагаархид тэрэнээ хододоо дүүргэдэггүй юм. 1964 оной апрельһээ 1965 оной апрель хүрэтэр Баруун Германи Англида 116 миллион фунтын захил хэхэ уялга абаһан аад, оройдоол 47 миллион фунтын захил хэһэн байха юм.

Мүнөө үедэ боннско засагаархид финансова бэрхэшээлнүүдые шалтаг болгоод, англичануудай эрилтые оройдоошье хэрэгсээхэеэ болижо байнхай. Зун, намарай үенүүдтэ Англиин министрнүүд Бонн хии ошожо ерэдэг байгаа. Англиин финансын министр Каллагэн немецүүдэй буулта хэхэгүй байһандань һаяхан үшөө дахин үнэмшэхэ аргатай болоһон байха юм. Уур сухалаа хүрэһэн англичанууд Баруун Германиһаа Англиин зарим сэрэгүүдые гаргахабди гэжэ заналта хээ. Зүгөөр энэ заналтань боннско засагаархидые айлгаагүй. Нэгэдэхеэр, ФРГ-дэ сэрэгүүдээ барижа байхые Англи эрмэлзэнэ гэжэ боннойхид һайнаар ойлгоно. Эдэ сэрэгүүдынь Баруун Европодо политическэ нүлөөгөө хэбээрнь үлөөхэ арга Англида олгохо байха бшуу. Юрэнхы дэлгүүрэй гэшүүн бэшэ байһан дээрэһээнь Англиин нүлөөн эндэ зарим зэргээр һуларһан байха юм. Хоёрдохёор, Холбоото Штадуудһаа экономическа, мүн политическэ талаараашье угаа ехээр дулдыданги байһан Англи США-гай дура хүсэлдэ эрижэ шадахагүй байна. НАТО-гой сэрэгэй организациһаа Франциин гараһанһаа уламжалан, американецууд Баруун Европодо олон хэмжээ абаха зэргэтэй болонхой. Тиимэһээ эндэ НАТО-гой сэрэгэй байдалые ямараараа һуларуулга Холбоото Штадуудта таарууггүй байха болоно. Англиин премьер-министр Вильсонэй энэ оной зун Вашингтон ороходо, мүн һаяхан Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Браунда США-гай президент Джонсон энээн тухай сэхэ мэдүүлһэн байха юм.

Баруун Германиин газар дээрэ байдаг өөрынгөө сэрэгүүдэй гаргашые түлүүлхэ гэжэ Холбоото Штадууд өөһэдөөшье оролдодог юм. 218 мянган солдат, офицерһээ бүридэһэн Американ табан дивизи, 3 тусхай полк эндэ байлуулагданхай. США-гай баталһан хэлсээнэйнгээ ёһоор хоёр жэлэй болзор соо—энэ оной декабриин 31 хүрэтэр Холбоото Штадуудта 1350 миллион долларой сэрэгэй захил хэхэ уялга бонниско засагаархид абанхай юм. Энэ захилаа Баруун Германи 600 миллион доллароор «дутуу» дүүргээд байна.

Иимэ оршон байдалда гурбан талын хэлсээ хэхэ гэжэ президент Джонсон һанамжалһан байгаа. Англиин гү, али Америкын сэрэгэй гаргашануудые харюулха тухай асуудалаар эдэ хэлсээнүүд хизаарлагдаха гэжэ һанаха болоһоо эндүүтэй. Газетэнүүдэй бэшэһэнэй ёһоор «Европодохи сэрэгэй байдалые ехээр хубилгаха ябадалай эхин» хэлсээнэй үедэ табигдажа болохо байна. Эдэ хэлсээнүүд НАТО дотор США, Англи болон Баруун Германиһаа бүридэһэн «гурбан талын клуб» байгуулхашье болохо. Тус «клубай» зорилгонуудай нэгэн Франциие гансаардуулха ябадал болоно. Тиимэһээ бонниско хэлсээнһээ уламжалан, Парижда һанаа зобоолго болоно байнхай. Бонниско үһөө нэхэлһэ эрмэлзэгшэд өөһэдынгөө булюу байдалые хэрэглэн, политическэ, мүн сэрэгэйшье талаар шэнэ буулганануудые хэхыень союзнигуудаа баадхаха, харин эгээн шухалань гэхэдэ, ядерна зэбсэг тээшэ байһан нэгэ алхам хэхэ хүсэлэнтэй.

А. БИРЮКОВ,
Е. ЕГОРОВ. (ТАСС).

ВЬЕТНАМДА АМГАЛАН БАЙДАЛ ТОГТООХЫН ТҮЛӨӨ!

МНР

УЛААН-БААТАР. Монголой профсоюзуудай IX съездын түгэсхэлэй заседани эндэ боложо, вьетнам арадай тэмсэлые дэмжэһэн мэдүүлгэ нэгэн дуугаар батлан абтаа. Эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө вьетнам арадай хэдэг баатарлиг тэмсэлдэ бүхы монгол арад шэнгеэр хүсэдөөр талархажа байһанаа Монголой профсоюзууд элирхэйлэн мэдүүлнэ, энэ үнэн зүб тэмсэлые дэмжэдэг байгаабди, саашадаашье дэмжэхэбди гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ИНДИ

ДЕЛИ. Вьетнамда американ империалистнуудай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгада Японой правительствын хабаадалсалгада эсэргүүсэн тэмсэжэ байдаг япон хүдэлмэришэдтэй, мүн американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүсэн, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байһан баатарлиг вьетнам арадтай талархалгын үдэрые профсоюзуудай бүхэиндиин конгрессэй уряагаар Индиин хүдэлмэришэд үнгэргөө.

Элдэб городуудай завод, фабрикануудта демонстрацинууд, митингнүүд боложо, Вьетнамда Америкын хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые буруушааһан, япон хүдэлмэришэдэй ябуулгануудые дэмжэһэн резолюцинууд батлан абтаһан байна.

Тэмсэжэ байгаа Вьетнамтай һанал нэгэдэлгын демонстраци профсоюзуудай бүхэиндиин конгрессэй Делидэхи комитедэй уряагаар Индиин ниислэлдэ болоо.

Америкын информационно центрэй байшангай дэргэдэ болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, профсоюзуудай бүхэиндиин соведэй түрүүлэгшэ Мираджкар иигэжэ мэдүүлээ. Харнин хамааралсалгагүйгөөр хүби заяагаа өөһэдөө шиидхэхэ арга боломжо вьетнам арадта олгогдохо ёһотой. Митингдэ хабаадагшадай түлөөлэгшэд американ болон япон посольствонуудта орожо, бэшэгүүдые барюулаа. Вьетнамда американ империалистнуудай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулганууdта Японой правительствын хабаадалсалгые буруушаажа байһан япон хүдэлмэришэдтэ талархажа байһанаа Делиин хүдэлмэришэд элирхэйлнэ гээд бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

США

НЬЮ-ЙОРК. Вьетнамда Америкын хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгада хабаадалсадаг оронуудай Филиппинскэ зүблөөндэ ошоод байһан США-гай гүрэнэй секретарь Д. Раска студентнүүдэй буруушаалгын бэшэг барюулагдаа.

Филиппинскэ студентнүүдэй делегаци ороной 52 университет болон колледжинүүдтэ һурадаг 350.000 студентһээ бүридэһэн байгаа гээд ЮПИ агентствын корреспондент Манилаһаа мэдээсэнэ. «Вьетнамдахи дайнай ябуулга үргэлжэлүүлгые бидэнэр эрид шангаар, уур сухалтайгаар буруушаанабди», — гээд Раскда студентнүүдэй дамжуулһан бэшэг соо хэлэгдэнэ.

ЯПОН

ТОКИО. Окинава аралай гол город болохшо Нахада гурба мянга гаран хүн демонстраци үнгэргэжэ, Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые буруушаагаа. Демонстрацида хабаадагшад городой гол үйлсөөр ябажа гарахадаа, Вьетнамдахи дайн байлдаа зогсоохо тухай США-да эрилтэ хээ, США-гай сэрэгэй шэнэ баазануудые байгуулхын тулада окинавынхидай газарые булимтаран абажа байлгада буруушаалга мэдүүлээ.

УГАНДА

КАМПАЛА. «США-гай толгойлдог империалис хүсэнүүдэй эзэрхэг түримхэй политика Вьетнамда мүнөө боложо байһан дайн байлдаанай гол ба гансахан шалтагаан болоно», — гээд Угандын Журналистнуудай ассоциациин президент Кинту Мусоке мэдүүлээ.

Американ империалистнууд «коммунизмын аюулһаа» Вьетнам арадые «хамгаалнабди» гэһэн шалтаг бараад, Урда Вьетнамые эзэмдээ. Тэрэниие өөрынгөө колони, сэрэгэй бааза болгоод байхадаа, США-гай зонхилхы этэгээдүүд бүхы Зүүн-Урда Азиие өөрынгөө хиналта доро абаха һэдэлгэ хэнэ.

Хуби заяагаа өөһэдөө тодорхойлхо эрхэ вьетнам арадта олгохо аргаар лэ вьетнамда политическэ гуримшуулга хэжэ болохо байна. Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын болон ДРВ-гэй правительствын арадай гансахан лэ хуулита түлөөлэгшэд гэжэ мэдэрэгдээгүй сагта Вьетнамдахи арсалдаа тулалдаан шиидхэгдэжэ шадахагүй. Тэрэнэй тулада США болон тэрэнэй союзнигуудай өөрынгөө сэрэгүүдые Вьетнамай газар дээрэһээ гаргахань шухала болоно, — гээд Кинту Мусоке саашань хэлээ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ДЕМОНСТРАЦИНУУД ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

КАНБЕРРА. (ТАСС). США-гай президент Джонсон Сидней ошоод, октябриин 22-то Канберрада бусажа ерээ. Джонсоной Сиднейдэ үгэ хэлэжэ байхадань, олон тоото демонстрантнууд США-гай президентын хэлэһэн үгэнүүдые дуулдахын аргагүй болгохо һэдэлгэнүүдые хээ. Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые эсэргүүсэн буруушаажа байһанаа австралиинхид дахяад харуулһан байна. Полициинхид болон харуулай сэрэгүүд хүреэ болон жагсажа, Джонсониие демонстрантнуудһаа халхалһан байна. Засагаархидай эльгээһэн вертолёт хүн зоной толгой дээгүүр ниидэжэ байгаа. Хэрбээ демонстраци шангадаа һаань, президентые абажа ошохоор вертолёт зэһэнхэй бэлэн ниидэжэ ябаа бшуу.

Президентые үжэнхэй үндэгөөр шэдэбэ

КАНБЕРРА. (ТАСС). Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые буруушааһан демонстрацинуудта США-гай президент Джонсон Номгон далайн болон Зүүн-Урда Азиин оронуудаар аяншалха үедөө дадашаһан байха юм. Гэбэшье Сиднейдэ болоһон шэнги тиимэ «угтамжые» президент үшөө үзөөгүй юм. Буруушаалга хэжэ ябаһан демонстрантнууд Джонсоной машиные үжэнхэй үндэгэ болон помидороор, туалетнэ саарһаар шэдэжэ ороһон байгаа. Америкын эзэрхэг түримхэйшүүлдэ туһалхын тулада сэрэгэй албанда татагдаһан залуушуулые вьетнам эльгээхэ гэжэ өөрынгөө правительствын шиидхэһые австралиинхид мүн лэ буруушааган. «Янкинууд гэртээ тонилогты!», «Вьетнамһаа тонилон ошогты!», «Гэм зэмэгүй хүнүүдые алахая болигты!» гэһэн ба Америкэдэ эсэргүү бусад уряа лозунгнуудые Джонсон ябаһан бүхы замдаа харадаг байгаа.

Гурбан талын уулзалга үргэлжэлһөөр

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин премьер-министр Индира Гандиин, Югославиин президент Тито болон ОАР-ай президент Насерай хоёрдохи заседани октябриин 22-то президентын ордон соо эхилээ. Гурбан ороной делегацинуудай гэшүүд заседанида хабаадалсаһан байна.

Генерал Тхао Ма Таиландын сэрэгэй засагаархидта бэеэ тушаагаа

ЛОНДОН. (ТАСС). Октябриин 21-дэ восстани хэһэн Лаосой агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй командалагша генерал Тхао Ма Таиландын хилые дабан гаража, Таиландын сэрэгэй засагаархидта бэеэ тушаагаа. Энээн тухай Рейтер агентствын корреспондент Сингапурһаа мэдээсэбэ.

УРДА ВЬЕТНАМДА БОЛОҺОН БАЙЛДААНАЙ ХАХАД ЖЭЛЭЙ ДҮН

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын арми 1966 оной апрельһээ сентябрь хүрэтэр Урда Вьетнамдахи американ аэродромуудта 23 дахин амжалтатайгаар добтолоо гээд Освобождени агентствын мэдээсэлнүүдтэ үндэһэлэн ВИА агентство дамжуулна. Эдэ добтолгонуудһаа уламжалан, 592 американ самолёт болон вертолёт усадхагдаа, дайсанай 3.384 сэрэгэй алба хэгшэ, тэрэ тоодо 2.699 американец алуулһан, шархатаһан байна.

Осакадахи советскэ выставкын шэнэ экспонат

ТОКИО. (ТАСС). Осакадахи советскэ худалдаа наймаанай — промышленна выставкэдэ шэнэ экспонат нэмэбэ. Советскэ асари томо «МИ-6» гэжэ вертолет Осакын аэродром дээрэ октябриин 21-дэ буугаа. Энэ вертолёт ашаанай суднаар Японой эрьенүүдтэ хүрэтэр абаашагдаа. Удаань, Ниигатын аэродром дээрэһээ ниидээд, Осакада ерэжэ буухадаа, «МИ-6» 600 шахуу километрэй замые 2 час 30 минутын турша соо гаталаа.

Тиихэдэ, Токиогой уласхоорондын Ханэда гэжэ аэродром дээрэ советскэ «ТУ-134» гэжэ пассажирска самолёт бууһан байна. Анха түрүүн Японда ниидэн ерэһэн шэнэ самолёт токиогойхидто ехээр һонирхогдоо.

Пассажирска самолёдые Осакын хүн зон мүн лэ хараха байгаа. Японда байха үедөө тус самолёт Осака хоёр дахин ниидэн орохо юм.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный — 48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни — 40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации — 34-05 и перевод — 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н01990. Зак. № 1039.